Овози тоҷик

آواز تاجيك

Бани одам аъзои якдигаранд!

Рӯзнома аз соли 1924 мебарояд

Номҳои пешинаи рӯзнома: «Овози тоҷики камбағал» (соли 1924), «Овози тоҷик» (солҳои 1924-1931), «Ҳақиқати Ӯзбекистон» (солҳои 1931-1940), «Ӯзбекистони сурх» (солҳои 1950-1964), «Ҳақиқати Ӯзбекистон» (солҳои 1964-1991).

РӮЗНОМАИ ОЛИЙ МАҶЛИС ВА ДЕВОНИ ВАЗИРОНИ ҶУМҲУРИЯТИ ӮЗБЕКИСТОН

4 сентябри соли 2002. Чоршанбе № 68 (12810)

Дар фурӯш нархи озод. Рӯзнома соати 17.30 имзо гардид.

Муборакбодии Президент Ислом Каримов

дар маросими тантанавӣ бахшида ба 11-солагии истиқлолияти Ӯзбекистон

Ҳамватанони азиз!
Меҳмонони мӯҳтарам!
Хонумон ва ҷанобон!

Имрӯз дар мамлакати мо иди калон, тантанаҳои бузургест.

Расо ёздаҳ сол муқаддам, мо аз сохти кӯҳнаи умраш ба охиррасида даст кашида, роҳи истиқлол, озодонаи тараққиётро пеш гирифта, ба бунёди ҳаёти нав, ҷамъияти нав шурӯъ кардем, ки асосашро усулиятҳои демократӣ, иқтисоди бозоргонӣ ташкил медоду аз ҷиҳати дараҷа аз мамлакатҳои мутараққӣ монданӣ надошт.

Иҷозат фармоед ҳамаи шумоён, тамоми халқамонро бо ин санаи бузургу аз ҳама фархунда аз самими қалб муборакбод намоям.

Албатта, ёздаҳ сол нисбати таърихи бою қадимаи бисёрасринаамон як лаҳза, як дақиқа мебошад.

Вале худи ҳаёт имрӯз тасдиқ мекунад, ки ёздаҳ сол муқаддам дар давраи гардиши куллии таърихи Ватанамон, дар рӯзҳои аз ҳама душвору аз ҳама ташвишовар мо роҳи ягонаи дурустро интихоб кардем.

Ман ба он мӯътақид ҳастам: асрҳо, айёмҳо мегузаранду авлоди наврас ба камол мерасад, вале бешак, ин рӯз, ки орзуву омоли чандинасринаи халқамонро ҷомаи амал пӯшонд, имкониятҳо ва дурнамоиҳои бемаҳдудро ба тараққиётамон боз намуд, ҳамеша дар таърихи мамлакатамон ҳамчун санаи бузург боқӣ мемонад.

Озодиро ба даст оварда, хӯҷаини тақдири хеш гардида, мо дар ин фурсати кӯтоҳи таърихӣ, ки ҳар соли он аз рӯи мазмуну мундариҷа ва моҳият ба даҳсолаҳо, гуфтан ҷоиз бошад, ба садсолаҳо баробар аст, баробари роҳи фархунда он ғайриоддӣ, мураккаб гузашт.

Тасдиқи онро мо пеш аз ҳама дар сулҳу салоҳ ва мӯътадилие, ки дар мамлакатамон ҳукмрон аст, дар симои шаҳрҳо ва деҳаҳоямон, ки ҳар рӯз зебову обод мегарданд, дар корхонаҳо ва иншоотҳои замонавӣ, дар литсеву коллеҷҳои нав мебинем.

Ҳамаи онро мо дар тағйир ёфтани ҷаҳонбинӣ, шуур ва тафаккури одамон, дар ҷамъият таҳким ёфтани рӯҳи ҳамдигарфаҳмӣ ва ризоият, ҳисси дилпурӣ ба рӯзи оянда, рӯшан зоҳир гардидани ғайрати бунёдкорӣ мебинем.

Тасдиқи онро мо дар васеъ эътироф гардидани қатъияти мо дар муборизаи мамлакатамон ва халқамон ба муқобили терроризми байналхалқӣ, афзудани обрӯву эътибори Ӯзбекистон мушоҳида мекунем, ки дар ҷомеаи ҷаҳонӣ овози мустақилонаро соҳиб аст.

Бешак, 11 сол муқаддам мо ҳатто тасаввур карда наметавонистем, ки дар таърихи мо чунин тағйироти оламшумул рух медиҳад, Ӯзбекистон ва халқи он ба чунин дараҷаи баланд дар доираи байналхалқӣ мерасад.

Ҳамватанони азиз!

Якҷоя бо тамоми дунё мо ба садаи бистуякум қадам партофтем.

Асри нав ин садаи иттилоотест, технологияи воло ва донишҳои замонавӣ мебошад, ки дар назди мо уфуқҳои навро мекушояд.

Баробари ин набояд аз он чашм пӯшид, ки хавфу хатарҳое ҳастанд, ки дар садаи босуръат пешрафтаистода дар атрофи мо ва дар арсаи ҷаҳонӣ сар мезананд.

Чунин вазъият аз ҳамаи мо ҳушёрӣ ва дурбинӣ, гузоштани қадами дурустро дар айёми тез тағйирёбанда талаб мекунад.

Азбаски мо аз сафи давлатҳои мутараққӣ ҷои муносибро ишғол намуданием, ба вуҷуд овардани ҳаёти озоду фаровонро мақсад пеш мегузоштаем, ҳосил шудани ин мақсадҳо пеш аз ҳама ба худи мо, ташаббускориву тадбиргарии мо, аз ҳамин вобастагӣ дорад, ки бо ҳисси масъулият қарзи худро дар назди Ватан ва халқ ба ҷо оварем.

Дӯстони азиз, ман шумоёнро даъват мекунам, ки ба чунин масъулияти баланд сазовор бошед, қувваи худро дареғ надошта, тамоми ҳастии худро ба иҷрои ин мақсадҳо бахшед.

Бори дигар ҳар кадоми шумоёнро бо 11-солагии истиқлолияти мамлакат аз самими қалб муборакбод менамоям.

Ҳамватанони азиз, ҳамаатонро фикран ба оғӯш гирифта, ба шумоён тандурустӣ, комёбиҳо ва хушбахтӣ, ба оилаатон бахту саодат, ризоият ва фаровониро таманно дорам.

Бигузор асрҳои аср озодӣ ва истиқлолияти мо абадӣ бошад!

Васфи Ватани ободу озод

Истиқлол тақдири ватанамон, халқи меҳнатдӯсти Ӯзбекистонро ба куллӣ тағйир дод, озодӣ ва ободии солҳои сол мунтазиршудаашро инъом кард, қудрати бунёдкории онро баланд бардошт. Ва мо тасдиқи онро дар симои кунунии навшудаи деҳоту шаҳрҳоямон, тамоми Ватанамон, мӯътадил рушд ёфтани иқтисодиёт, дар мамлакатамон ҳукмфармоӣ кардани сулҳу осоиш ва мӯътадилӣ, ризоияти байнимиллӣ ва торафт баланд рафтани сатҳи зиндагонии мардуме мебинем, ки дар ин сарзамини муқаддас ҳаёт ба сар мебаранд.

Ва баробари қадам партофтан ба майдони Мустақиллики Тошканд низ шаҳомати бунёдкорӣ ва рӯҳӣ баланди худро дарк кардан душвор набуд. Ҳама якдигарро бо иди аз ҳама бузургу аз ҳама азиз аз самими дил муборакбод намуда, пеш аз ҳама хонаободӣ, хотирҷамъиро таманно мекарданд. Аз чеҳраи хандон, лабони сертабассуми онҳо пай бурдан душвор набуд, ки онҳо ҳаёти фаровону зиндагонии хушбахтонаро аз сар мегузаронанд.

Онҳо дар майдоне қадам мепартоянд, ки қалби Ватанамон ба ҳисоб меравад. Майдони идона орододашуда, чароғҳои мухталифранг ба дили ҳар кадом шодиву сурурро ҷойгир месозад.

Ҳар замон тарҳи барқӣ намудор гардида, ҳозиронро аз дастовардҳои ҷумҳурият дар бадали ёздаҳ соли тараққиёти мустақилона бори дигар бохабар месозад. Онҳо ба хотири кас торихро оварда аз рӯзгори имрӯзаи Ватани паҳноямон, халқи меҳнаткарини он дарак медоданд.

Ёздаҳ сол барои таърих мӯҳлати яклаҳзаина аст. Вале Ӯзбекистон дар тӯли ёздаҳ соли тараққиёти худ роҳеро тай намуд, ки онро тасаввур кардан душвор аст. Масалан, дар бадали панҷ сол сохта, ба истифода супурдани заводи муқтадири автомобилсозӣ, дар ин муддат ба даст омадани мустақилияти нафту сӯзишворӣ ва ғалла на ба ҳар давлат муяссар мегардад. Ӯзбекистон бошад, дар фурсати кутоҳи таърихӣ чунин комёбиҳои бемислеро ба даст овард ва барои мустаҳкам кардани комёбиҳо халқи сермиллати он пайваста мекӯшад.

Алҳол ҷоиз аст дар ин рӯзи таърихӣ мо барҳақ бо фахру ғурур дар бораи корҳои бузурге, ки дар фурсати ниҳоят кӯтоҳ дар роҳи навсозии ҳаёт, ба вуҷуд овардани асосҳои давлати демократии ҳуқуқбунёд ва ҷамъияти шаҳрвандӣ, гузаронидани иқтисодиёт ба муносибатҳои бозоргонӣ, ободонии мамлакат ва ҳосил шудани обрӯву эътибор дар арсаи байналхалқӣ ба иҷро расондем, ҳарф занем. Тасдиқи онро дар ҳамаи соҳаҳои ҳаётамон, дар қалби одамон ҷойгир шудани чунин сифатҳои беҳтарини инсонгарӣ, аз қабили муҳаббат ва шафқат, накӯкорӣ ва саховатпешагӣ, пайваста мустаҳкам гардидани дилпурии ҳамватанон ба рӯзи оянда мебинем. Онро аз ҷомеаи ҷаҳонӣ ҷои муносиби худро пайдо кардани Ӯзбекистон дарк мекунем. Инро ба мамлакатҳои аз нигоҳи иқтисодӣ аз ҳама муқтадири ҷаҳон-ИМА ва Ҷопон шарики стратегӣ гардидани Ӯзбекистон бори дигар тасдиқ мекунад. Дар арафаи иди аз ҳама бузургу аз ҳама азиз дар саросари ҷумҳурият дари худро боз намудани корхонаҳои сершумор, муассисаҳои таъиноти таълимиву тиббӣ, фарҳангӣ ва ғайра тасдиқ мекунад. Масалан, ба истифода супурда шудани роҳи оҳани Навоӣ—Нукус ва дар он ҳаракат кардани аввалин поезди мусофиркашон, аз конвейери корхонаи муштараки ӯзбекистониву куриёиҷанубии «УзДЭУ-Автс» баромадани «Нексия»-и навсохт, биноҳои коллеҷҳои касбу ҳунар, литсейҳои академӣ, пунктҳои духтурии деҳот, муассисаҳои фарҳанг ва ғайра саҳифаҳои дурахшони таърихи Ӯзбекистони мустақилро дар ёздаҳумин солгарди истиқлолияти он ташкил медиҳад. Аз ҳама муҳимаш, халқамон аз эътиқоди худ рӯ нагардондааст ва аз ин акнун ҳеҷ кас ва ҳеҷ гоҳ моро аз роҳи интихобкардаамон баргардонда наметавонад.

Чунки мо дар роҳи нек қадам мепартоем, мақсади ниҳоиамон ба даст овардани ҳаёти озод, мустақил ва фаровон мебошад.

Майдон серодам аст. Ҳамагон оғози тантанаҳоро бесаброна мунтазиранд. Иде, ки аз ҳама бузургу аз ҳама азиз дониста шудааст онро мо Рӯзи истиқлол ном мебарем, дилҳоямонро аз шодиву сурур, шукронаву орзуву умедҳо саршор карда, ба ҳар як хонадон сар халонда, ба майдон ворид гардидааст. Одамон неъмати аз ҳама бузург будани истиқлолро ҳис кардаанд, дарк намудаанд, ки чун гавҳараки чашм эҳтиёт кардани он қарзи шаҳрвандии ҳар кадомамон аст. Чунки шароит ҳам инро тақозо дорад. Мо дар арсаи байналхалқӣ баробари дӯстон ҳамчунин ғаразбинҳоро ҳам мушоҳида мекунем, ки мехоҳанд чархи таърихро пас баргардонанд.

31 август. Соати 19.30. Майдони Мустақиллик ба бар либоси идонаро гирифтааст. Аъзоёни ҳукумати ҷумҳурият, вакилони халқи Олий Маҷлис, намояндагони Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, вилоятҳо ва шаҳри Тошканд, ташкилотҳои ҷамъиятӣ, вакилони ҷамоаҳои меҳнатӣ, сарварони вазорату идораҳои ҷумҳурият, намояндагони корпуси дипломатӣ ва ташкилотҳои байналхалқие, ки дар ҷумҳурият номнавис гардидаанд, оғози тантанаҳоро бесаброна мунтазиранд.

Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ба майдон ворид мегардад ва ӯро ҳозирон аз ҷо бархеста бо чапакзании бардавом пешвоз мегиранд.

Садои маҳини мусиқӣ шунида мешавад ва аз оғоз ёфтани тантанаҳо дарак медиҳад.

Сухан ба Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Ислом Каримов дода мешавад. Ҳозирин сарвари давлатамонро аз ҷо бархеста бо чапакзании бардавом пешвоз мегиранд.

Президенти Ӯзбекистон сараввал тамоми аҳли кишвар, меҳмонони сершуморро ба иди аз ҳама бузургу аз ҳама азиз аз самими қалб муборакбод намуд.

Сарвари давлатамон дар нутқи худ ба роҳи ба худ хоси паймудаи тараққиёти Ӯзбекистон дар бадали ёздаҳ сол баҳо дода, дар арсаи байналхалқӣ мақоми махсус пайдо кардани Ӯзбекистонро алоҳида зикр намуд. Аз хусуси вазифаҳои умдаи пешистода фикру мулоҳизаҳои хешро баён намуд.

Суруди миллии Ҷумҳурияти Ӯзбекистон садо медиҳад. Ҳама аз ҷо бархестанд.

Баъд дар саҳнаи азим намоишномаи театрикунондашуда ба ҳукми тамошогарон пешкаш карда мешавад, ки аз шаш қисм иборат буд. Қисми аввал «Дунё аз нигоҳи бачагон» ном дошт ва дар он бачагоне, ки дар солҳои истиқлол ба дунё омадаанд, ҳунари волои худро намоиш доданд. Наврасон рақсу сурудҳои ҷаззобро ба ҳукми тамошогарон пешкаш намуданд. Ва он бесабаб нест. Аз нисф бештар аҳолии Ӯзбекистонро бачагону наврасон ташкил медиҳанд ва ин авлоди баркамолояндаи дурахшони мамлакатамон мебошад.

Ва қисми дуюми намоишнома ҳам «Авлоди баркамол—ояндаи дурахшон» ном гирифта, дар он асосан авлоди баркамол аз рӯи намудҳои мухталифи варзиш ҳунари худро намоиш доданд. Иштирокдорон ҳамагон дар мусобиқаҳои варзишии «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод», «Универсиада» иштирок намудаанд. Онҳо фарзандони Президент, дилбандони истиқлол мебошанд.

Саҳна ба ихтиёри дастаҳои ҳунарии ҳарбиён ва овозхонон дода мешаваду бо ҳамин қисми сеюми барнома таҳти унвони «Ватан чун саҷдагоҳ муқаддас аст», оғоз меёбад. Дар он сурудҳо дар ҳаққи Ватан, модар, ватандӯстӣ, мавзӯи ҳарбиву меҳандӯстӣ садо доданд, рақсҳои мухталиф ба иҷро расиданд. Аз ҳунарнамоиҳо маълум гардид, ки ҳарбиёни мо дар бобати ҳифзи хоки Ватан, дахлнопазирии сарҳадҳоямон, таъмини сулҳу осоиши мардум корҳои зиёдеро мекунанд ва барои иҷрои супориши Ватан мудом тайёр ҳастанд.

Барномаи «Гулдастаи вилоятҳо» чун анъана аз иҷрои суруди классикӣ оғоз ёфта, ба саҳна намояндагони Қашқадарё баромаданд. Он бесабаб нест. Имсол дар саросари дунё ҷашни 2700-солагии Шаҳрисабз қайд карда мешавад. Баъд пайдарҳам намояндагони дигар вилоятҳо ҳунари худро намоиш доданд. Рақсу сурудҳо, аския саросари майдонро фаро гирифт ва аз ҳамин гувоҳӣ медод, ки халқи мамлакатамон ҳақиқатан бомаҳорату санъатдӯст аст. Барномаҳо аз ҳамдигар ба махсусияти худ ба куллӣ фарқ мекунанд.

Гулдастаи вилоятҳо ба ҳунарнамоии намояндагони Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон ба анҷом расид ва он низ маънии рамзиро дошт. Чунки имсол ҷашни 70-солагии шаҳри Нукус мутантан қайд карда мешавад.

Саҳна ба ихтиёри скрипканавозон, ҳунарварони соҳаи балет, опера дода мешавад. Аксари онҳо ҷавононанд ва соҳибистеъдоданд. Бисёрашон дар озмунҳои байналхалқӣ ғолиб баромада, номи Ӯзбекистонро дар саросари дунё машҳур сохтаанд ва аз ин рӯ ин қисми барнома ба худ унвони «Ба ин санъат ҳамоҳанг- ҷаҳон» гирифта буд.

Ниҳоят ҳунарнамоии устодони санъати эстрада ва ҳунарварони ҷавони соҳаи мазкур сар шуд ва он ба худ унвони «Осмони пур аз ситораҳо»-ро гирифта буд.

Оре, ситораҳои санъати эстрадаи миллии мо сол то сол меафзоянд. Ҳунари волои онҳо муносиб тақдир карда мешаваду он ба онҳо илҳому ғайрати нав мебахшад, барои эҷод кардани асарҳои нав ба нав ҳидоят месозаду осмон пур аз ситораҳо мегардад...

Тантанаҳои идонае, ки аз барномаҳои мухталиф иборат буд, ба ҳозирин таассуроти амиқе боқӣ гузошт.

Тантанаи идонае, ки ба дилҳо шодиву сурур бахшид, дар он Ватан—модар, кишвари паҳно, одамони меҳнаткарини он васф карда шуданд, бо мушакпарронии рангоранг хотима ёфт.Бояд тазаккур дод, ки он тавассути радифи маснӯи замин ба бисёр мамлакатҳои ҷаҳон намоиш дода шуд. Аз тариқи шабакаи «Интернет» қариб ҳаштод фоизи ҳудуди сайёра аз тантанаҳои мазкур, аз шодиву сурури ӯзбекистониён ва меҳмонони сершумори он бархурдор гардиданд.

Э. ТУРДИҚУЛОВ.

Муассисаи нави табобатӣ

Дар вилояти Бухоро низ дар арафаи солгарди ёздаҳумини истиқлолияти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон бисёр иншоотҳои нав ба нави таъиноти мухталиф ба истифода супурда шуданд. Минҷумла, дар деҳаи Тезгузари ноҳияи Шофиркон пункти нави духтурии деҳот дари худро боз намуд.

Ба сохтмони муассисаи мазкури табобатӣ беш аз 30 миллион сӯм маблағ харҷ гардид. Сохтмонро мувофиқи фармоиши маъмурияти ҳавзаи Арал бинокорони ташкилоти бинокории «Агротаъмирқурилиш» сохтанд.

—Акнун дар пункти духтурии деҳоти мо аз хизмати терапевт, акушер-доя, духтури бачагон, духтури дандон барин мутахассисон аҳолӣ баҳра мебардорад,—гуфт сарвари пункти духтурии деҳоти Тезгузар Т.Ҷӯраев.—Мо ба азназаргузаронии тиббии сокинони деҳаҳои Тезгузар, Курама, Балоқар, Ҷилвон ва Ҳаволиқи хоҷагии ширкатии ба номи Иброҳим Мӯъминов шурӯъ кардем.

Миқдори чунин муассисаҳои табобатии замонавӣ баробари ноҳияи Шофиркон дар саросари вилояти Бухоро меафзоянд ва боиси расондани хизмати хуби тиббӣ ба аҳолӣ ва пешгирӣ кардани маризиҳои гузаранда мегарданд.

(Мухбири худамон).

Супурдани эътиборнома

Сафири Фавқуллода ва Мухтори Ҷумҳурияти Ӯзбекистон дар Ҷумҳурияти Латвия Қобилҷон Назаров дар Рига эътибономаи худро ба Президенти Латвия Вайро Вике—Фрейберг супурд.

Дар рафти сӯҳбат, ки баъди супурдани эътиборнома ба амал омад, масъалаҳои вазъ ва пешомадҳои рушди муносибатҳо байни Ӯзбекистон ва Латвия дар соҳаҳои сиёсӣ, тиҷоративу иқтисодӣ ва фарҳангӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтанд.

Зарурати минбаъда амиқ гардондани ҳамкории дуҷониба байни мамлакатҳоямон дар соҳаҳои мухталиф зикр ёфт.

ОИ «Ҷаҳон».

Муборакбодиҳои самимона

Ба Аълоҳазрат ҷаноби Ислом Каримов, Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон.

Мӯҳтарам ҷаноби Президент,

аз номи халқи Амрико иҷозат фармоед Шумо ва халқи Ӯзбекистонро дар мавриди ёздаҳсолагии истиқлолияти ватанатон муборакбод намоям, ки 1 сентябр таҷлил меёбад.

Соли ҷорӣ дар хотир ҳамчун марҳилаи фархунда дар муносибатҳои амрикоиву ӯзбекистонӣ боқӣ мемонад. Мо аз Ҳукумати Шумо барои ҳиссаи сазоворонаашон дар мубориза ба муқобили терроризм амиқан миннатдор ҳастем ва саъю кӯшиши Шуморо дар бобати амалӣ гардондани ислоҳоти иқтисодӣ ва сиёсӣ воло арзёбӣ мекунем. Дар ҳамкорӣ бо Ҳукумати Шумо дар кори қарор ёфтани Ӯзбекистони шукуфону мӯътадил, ки дар тамоми минтақа нақши мусбиро мебозад, садоқатманд мемонем.

Дар ин бобат мӯътақид ҳастам, ки муносибатҳои байни Ӯзбекистон ва Иёлоти Муттаҳид дар соли оянда ҳам инкишофу таҳким меёбад.

Бо камоли эҳтиром Ҷорҷ Буш,
Президенти Иёлоти Муттаҳидаи Амрико.

Ба Аълоҳазрат ҷаноби Ислом Каримов, Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон

Дар мавриди қайдкунии Рӯзи истиқлолияти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ба Шумо Аълоҳазрат ирсол кардани муборакбодиҳои самимона ва дархостҳои гарму ҷӯшон оиди некхоҳӣ ба Шумо ва шукуфонӣ ба халқи мамлакататон бароям қаноатмандии бузург мебахшад.

Акихито,
Императори Ҷопон.

Ба Аълоҳазрат ҷаноби Ислом Каримов, Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон

Ҷаноби Президент,

Шуморо бо Рӯзи истиқлолияти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон муборакбод менамоям.

Дар солҳои гузашта минбаъда таҳким бахшидани муносибатҳои мутақобила байни Ӯзбекистон ва Олмон, аз он ҷумла, ба туфайли мулоқотҳои сершумори байни сиёсатмадорони ӯзбекистониву олмонӣ ба назар бархӯрд. Олмон Ӯзбекистонро шарики муҳим ва кафолатгари мӯътадилӣ дар Осиёи Марказӣ меҳисобад. Мамлакати Шумо ба сафи муоҳидаи зиддитеррористӣ ҳамроҳ гардид ва саъю кӯшиши Олмонро оид ба қарор ёфтани сулҳу салоҳ дар Афғонистон фаъолона ҷонибдорӣ кард.

Демократия,ҳуқуқҳои инсон ва волоият доштани қонун—таҳкурсии ҷудонопазири мӯътадилии ҳақиқӣ мебошад. Боварӣ дорам, ки мо ба ин мақсадҳо тавассути муколама мерасем.

Ба Шумо дар бобати ба рӯи об баровардани сиёсат оиди фаровонии сокинони мамлакататон комёбиҳо таманно дорам.

Иоханес Рауи Шумо,
Президенти Ҷумҳурияти
Федеративии Олмон.

Ба Аълоҳазрат ҷаноби Ислом Каримов, Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон

Ба муносибати ворид шудани иди миллиатон— Рӯзи эълон гардидани истиқлолияти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон аз номи Ҳукумати Чин ва халқи Чин, ҳамчунин шахсан аз номи худ ба Шумо, Аълоҳазрат ва дар симои Шумо ба тамоми халқи ӯзбек муборакбодиҳои самимона ва дархостҳои гарму ҷӯшонро ирсол мекунам.

Солҳои охир таҳти сарпарастии Шумо, Аълоҳазрат, мамлакататон ба комёбиҳои калон дар тамоми соҳаҳои сохтмони мамлакат муваффақ гардид, ки онҳо ба худ диққату эътиборро ҷалб месозанд ва дар арсаи байналхалқӣ нақши торафт муҳимро мебозанд. Мо аз он аз таҳти дил мамнун ҳастем.

Моҳи июли соли ҷорӣ гуфтушунидҳои хубро дар Санкт-Петербург гузарондем. Ман пеш аз ҳама, ба Шумо Аълоҳазрат, ба сафарбар кардани саъю кӯшиши зиёд дар бобати таҳким бахшидани муносибатҳои байни Чин ва Ӯзбекистон, нигоҳ доштани сулҳу осоиш, мӯътадилӣ ва пешрафт дар минтақа тайёр ҳастам.

Ба мамлакати Шумо шукуфонӣ ва рушди нерӯ, ҳамчунин хушбахтиро ба халқатон таманно дорам.

Ба Шумо, Аълоҳазрат, тани сиҳҳати мустаҳкам ва бурдбориҳоро дар фаъолиятатон таманно дорам.

Цзян Цзэмин,
Раиси Ҷумҳурияти Мардумии Чин.

Қарори Олий Маҷлиси Ҷумҳурияти Ӯзбекистон

Дар бораи Раиси Суди Конститутсионии Ҷумҳурияти Ӯзбекистон

Олий Маҷлиси Ҷумҳурияти Ӯзбекистон **қарор мекунад:**

1. **Мустафоев Бӯритош** Раиси Суди Конститутсионии Ҷумҳурияти Ӯзбекистон интихоб карда шавад.
2. Аз вазифаи Раиси Суди Конститутсионии Ҷумҳурияти Ӯзбекистон **Б.О.Эшонов** мувофиқи аризааш озод карда шавад.

Раиси Олий Маҷлиси Ҷумҳурияти Ӯзбекистон
Э.ХАЛИЛОВ.

шаҳри Тошканд, 30 августи соли 2002.

Дарахт бе реша, ҳаёт бидуни хотира буда наметавонад

Ба зиммаи авлоди нави Ӯзбекистон вазифаи бузурги бунёдкорӣ гузошта шудааст. Маҳз имрӯзҳо барои мо саҳифаҳои нав ба нави арзишҳои бузурге боз мегарданд, ки аз рӯи рӯҳияту мақсад ба оне наздиканд, ки бисёр зиёиёни Ӯзбекистон ҳаёти хешро қурбон кардаанд. Онҳо ба он мақсад ин корро карда буданд, то ки Ӯзбекистон ҳуқуқи амал кардан ба қонунҳо ва анъаноти миллиро ба даст оварад, баробари дигар мамлакатҳо ба сӯиояндаи дурахшону бузурги худ баробар қадам партояд. Ва ин мақсаду мароми неки онҳо, яъне ҳазорон равшанфикрон, истиқлолхоҳон ба низоми тоталитарӣ хавфи калон дошт ва аз ҳамин сабаб лозим гардид, ки саросар ҳамаашон ҷисман маҳв карда шаванд.

Фоҷиае, ки ба сари намояндагони беҳтарини миллат, яъне фарзандони садоқатманди Ватан омада буд, фоҷиаи даҳшатовар гардид. Дар маъракаи «кулакгардонӣ» беш аз 60 ҳазор нафар ҳамватанонамон ба Украина, Қафқози Шимолӣ, Сибири дурдаст бадарға карда шуданд. Аз рӯзҳои аввали арзи ҳастии «империяи сурх» то охири солҳои 40-уми асри гузашта ба 450 ҳазор нафар ӯзбекистониён парвандаи ҷиноӣ кушода, ба маҳбасхонаҳо партофта шуданд. Бисёр ҳамватанонамонро бе суд паррониданд. Аксари онҳо бе кафан ба хок супурда шуданд. Дар айни замон ба сарзамини мо миллати корейс ҳам аз ватани бобоиашон маҳрум карда, қатағон карда шуданд. Салтанати шӯро «кори пахта» ном маъракаи сохтаро ихтироъ намуда, 25 ҳазор нафар ӯзбекистониён—соҳибони касбу кори мухталифро ҳабс карда, 4,5 ҳазор нафарашонро ба ҷавобгарии ҷиноӣ кашида, ба ҳабсхонаҳо партофт. Баъзеи онҳо ба азобу уқубат тоқат накарда, ҷонро нисор карданд.

Дар солҳои қатағони сталинӣ ва ҷазодиҳиҳои минбаъдаи солҳои 80-ум гули сари сабади миллат маҳв гардид.

Ватан фарзандони вафодори худро фаромӯш накард. Тасдиқи онро аз дар соҳили Бӯзсуви ноҳияи Юнусободи шаҳри Тошканд сохта шудани маҷмӯи ёдгории «Шаҳидлар хотираси» дидан мумкин аст, ки бахшида ба хотираи қурбониёни қатағон бунёд ёфтааст у он моҳи маи соли 2002 кушода шуд. Маҷмӯи мазкур эҳтироми хотираи фарзандони Ӯзбекистон аст, ки ба хотири мақсади бузургу нек ҷони худро нисор кардаанд. Ва маҷмӯъ мудом ба хотир меоварад: набояд фаромӯш кунем, ки истиқлоламон бо чунин маҳрумиятҳо, бар ивази ҳаёти бисёр одамон ба даст омадааст.

Боз як далелро алоҳида зикр кардан лозим меояд. Солҳои истиқлол дар бобати эҳёи арзишҳои миллӣ, эъзози хотираи симоҳои таърихии ноҳақ фаромӯшшуда, мубаддал сохтани қадамҷои азизу авлиёҳо ба зиёратгоҳҳои мӯътабар, алқисса, барои қарор ёфтани адолати таърихӣ корҳои доманадор ба иҷро расонда шуданд. Кушоиши Осорхонаи «Хотираи қурбониёни қатағон» яке аз далелҳо дар бобати ин фаъолияти доманадор мебошад, ки мувофиқи фармони Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон аз 1 маи соли 2001 «Дар бораи муқаррар кардани Рӯзи ёдбуди қурбониёни қатағон» дар бадали ҳашт моҳ қад кашид.

Маросими кушоиши он дар соҳили Бӯзсув шанбеи ҳафтаи гузашта ба амал омад. Ба он сарварони вазорату идораҳои ҷумҳурият, кумитаҳо, аъзоёни ҳукумат, ҳокимони вилоятҳо, Раиси Жокарги Кенгеси Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, ҳокимони ноҳияҳои шаҳри Тошканд, меҳмонони сершумор аз ҳудудҳои ҷумҳурият, вакилони халқи Олий Маҷлис, намояндагони воситаҳои ахбори оммавии маҳалливу хориҷа даъват шуда буданд.

Ҳама омадани Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистонро бесаброна мунтазир буданд.

Соати 7.00 Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Ислом Каримов бо аъзоёни ҳукумату парлумон ворид гардид. Ҳозирин аз ҷо бархеста, сарвари давлатамонро бо чапакзании бардавом пешвоз гирифтанд.

Чун оини мусалмонӣ аз Қуръони Карим ояте қироат гардид ва ба муносибати кушоиши Осорхона ҳокимияти шаҳри Тошканд ош дод.

Баъд ҳозирин барои дидан кардани Осорхона рафтанд. Сарвари давлатамон залҳои осорхонаро муоина карда, фикру мулоҳизаҳои хешро баён сохт.

Аз он ҷумла, сарвари давлатамон зарурати даровардани як қатор тағйиротҳоро ба нигораҳои осорхона баён кард. Президент фикрро дар ин бобат боз такроран ба миён гузошт: забт кардани Осиёи Миёна аз тарафи ҳукумати Русияи подшоҳӣ на дар садаи XYIII, чуноне ки бисёриҳо, аз он ҷумла муаррихон мепиндоранд, балки дар оғози садаи XYII ба амал омада буд. Аз ин рӯ, нигораҳои осорхона мебояд садаи XYII-ро низ дар бар гирад. Дар осорхона бояд на танҳо оқибатҳои қатағон, балки сабабҳои сар задани он низ дар пойгоҳи маводҳо ҳаллу фасл гардида, ба ҳукми умум пешкаш карда шавад. Чунон нигораҳо ҷамъ оварда шаванд, ки ҳақиқати таърихиро дар бар гиранд. Охир, алҳол дар аксар осорхонаҳои мо нигораҳое маҳфузанд, ки ба кас фикрро дар ин бобат мебахшанд, ки мардуми мо гӯё бемаданият будааст у дигарон ба мо маданиятро омӯзондаанд. Дар асл ин тавр нест. Маданияту фарҳанги мо решаҳои қадима дорад, ҳамватанони сершумори мо аз қадим ба дурдонаҳои фарҳанги қадима саҳми калон гузоштаанд.

Сарвари давлатамон баъди дидан кардани осорхона бо як гурӯҳ қатағоншудагон, авлодони онҳо ҳамсӯҳбат шуд. Чӣ гуна аҳамияти калони таърихӣ, сиёсӣ доштани кушоиши осорхонаро тавзеҳ дод. Махсусан зикр намуд, ки вай ба авлоди оянда бояд аз хусуси чӣ гуна рӯзҳоро аз сар гузарондани халқамон, чӣ гуна ба сар бурдани ҳаёти душворро ҳикоя кунад. Ва фикри мазкур мудом аз сар гузарад, ки маҳз ба туфайли истиқлол дар мамлакатамон адолат тантана мекунад, хотираи қурбониёни бегуноҳ эҳё меёбад.

Ин фикрро Нависандаи халқии Ӯзбекистон, Қаҳрамони Ӯзбекистон Саид Аҳмад, ки қатағон шудааст ва дигарон тақвият бахшида, ба сарвари давлатамон барои амалӣ гардондани ин қабил корҳои нек миннатдорӣ баён карданд ва аз Худои Карим ба ӯ тандурустӣ, умри дарозро пурсиданд.

Осорхона дар шафати маҷмӯи ёдгории «Шаҳидлар хотираси» дар соҳили Бӯзсув сохта шудааст ва нигини ангуштаринро мемонад. Манзараи хос, ансамбли бутуни меъмориро ба вуҷуд овардааст ва пеши назари кас Тоҷмаҳали машҳур ҷилвагар мегардад. Манзараи зебо ба биноӣ осорхона ҳамоҳангӣ пайдо кардааст.

Ва ин манзараи зеборо фаввораҳои роҳравҳо, кӯпруки васеву зебо тақвият бахшидааст. Ҳангоми сохтани бино ва ороиш додани он услуб ва шаклҳои анъанавии меъмории Осиёи Марказӣ, аз қабили гумбаз, айвон, равоқ, нақшҳо васеву эҷодкорона истифода гардидаанд.

Деворҳои осорхона аз хишт дар шакли мураббаъ сохта шуда, тарҳаш 20/20 метрро ташкил медиҳад. Бино дорои гумбази бараш 5,8 ва баландиаш 6,2 метр аст. Баландии умумии он 20 метрро ташкил медиҳад. Бо санги рамзии ҳаворанги маҷмӯи ёдгории Хотираи шаҳидон ҳамоҳангӣ пайдо кардааст. Қисми марказии биноӣ осорхона —гирдогирди намоишгоҳ бо айвони чорметра печонда шуда, 28 сутуни кандакорӣ, бо чор зинаи даромад салобати махсус пайдо кардааст. Қисми поёнии бино ӯтоқҳои маъмурӣ, техникӣ ва ғайраро дар бар гирифта, хеле қулайанду ба намоишгоҳ бо зинаҳои махсусу роҳравҳо узван пайваст гаштаанд.

Дар сохтани он кормандони Ҷамъияти саҳҳомии «Ташгипрогор», Сарраёсати меъмории шаҳри Тошканд, устоёни гулдаст аз саросари ҷумҳурият, бинокорони тресги рақами 12 ва дигар мутахассисон фаъолона иштирок намудаанд.

Намуди берунаи он ҳақиқатан нафис аст. Устоёни чӯбкор аз Самарқанд, Қӯқанд, Тошканд дар ин ҷо меҳнати зарбдорона ва эҷодкорона карда, мактаби ба худ хоси ин намуди санъатро ба вуҷуд овардаанд. Сутунҳо, деворҳо бо нақшҳои аз ҳамдигар зебо оро додаанд.

Анъанаи меъморӣ дар бобати бо ранг оро додани шифти бино халалдор гардидааст. Шифти бино бо чӯбҳои нақшинкор оро дода шудааст, ки ба он ҳусни навро зам намудааст. Аз тамошои осорхона сер намешавед ва филфавр пай мебаред, ки онро моҳирони касби худ—бинокорон, муҳандисон, устоён сохтаанд. Ва ҳамагон ба маҳорати баланди устоён аҳсант хонданд.

Нигораҳои осорхона ҳам хеле боянд ва давраҳои қатағонро марҳила ба марҳила дар бар гирифтаанд. Агар мухтасар баён кунем, нигораҳо аз давраи мустамликадории Русияи подшоҳӣ то ба даст омадани истиқлолро дар бар гирифтаанд. Дар он маълумотҳои пурқиматро аз воқеаҳои машъуми забт намудани Осиёи Миёна аз тарафи салтанати Россия ва ҷунбиши озодихоҳонаи халқамон барои озодӣ ва истиқлоли Ватан пайдо кардан мумкин аст. Тавассути суратҳо, ҳуҷҷатҳо, асбобҳои аёнӣ аз саҳифаҳои душвори фоҷиабори таърихамон тамошогарон бохабар мегарданд. Масалан, дар ин ҷо мошинкаи хатнависӣ гузошта шудааст, ки он мансуби нависандаи ӯзбек Шокир Сулаймонов мебошад, ки ҳамчун «душмани халқ» кушта шудааст. Дар хусуси Мақсуд Шайхзода, Саид Аҳмад ва дигар қатағоншудагон ҳам маълумотҳои дахлдорро ҷамъ овардаанд.

Осорхонаро аз назар гузаронда аз хаёл чунин фикр гузашт: баробари ба ёд овардани симоҳои бузурге, ки дар давраи истибдод қурбони қатағон гаштаанд, мо авлоди миннатдор, ки аз неъмати истиқлол баҳра мебардорем, кори некро ба вуҷуд меоварем. Рӯҳи онҳоро шод мегардонем. Дар назди хотираи халқамон, ки дар роҳи озодии хеш қурбониёни зиёдеро додааст, дар муборизаҳои пурмашаққат саботу матонат зоҳир намудааст, ҳамеша сари таъзим фуруд меоварем ва хуб медонем, ки дарахт бе реша ва ҳаёт бидуни хотира буда наметавонад. Ва он амри хайрест дар бобати барқарор мондани адолати таърихӣ, пос доштани хотираи неки аҷдодон ва ҳам эътибор ба ҳамзамонон, бузургон, ба падару модаронамон. Агар имрӯз мо ёди гузаштагон ва эҳтироми калонсолон кунем, фардо моро низ бо эҳтиром ба ёд меоваранд, қадр мекунанд. Аз ҳама муҳимаш, ҷамъият дар ҷараёни ҳамин гуна корҳои хайру савоб аз бисёр иллатҳои нопок ва ғашиҳо тоза мегардад.

Т.ЭҲСОН.

Самтҳои асосии амиқ гардондани бозсозиҳои демократӣ ва ташаккул додани асоси ҷамъияти шаҳрвандӣ дар Ӯзбекистон

Маърӯзаи Президент Ислом Каримов дар иҷлосияи нӯҳуми Олий Маҷлис

Ассалому алейкум, ҳамватанони азиз!

Депутатҳои мӯҳтарам!

Пас аз чанд рӯз мамлакат ва мардуми мо ёздаҳсолагии истиқлолиятро ҷашн мегирад.

Мо ҳар қадар аз 1 сентябри соли 1991 дур равем, ҳамон қадар баъзе ҳодиса ва унсурҳои ин санаи таърихӣ ва барои ҳамаи мо сарнавиштсоз аз ёди мо сутурда мегардад, ки ин ҳолати табиӣ аст.

Ҳамзамон бо мурури тараққиёти Истиқлолияти мо ба роҳи тай намуда назар афканда, ки баъзан дар тӯли як моҳ ё як сол ҷодаеро паймудем, ки ба даҳсолаҳо баробар буда, имконот барои васеъ ва амиқтар баррасӣ намудани корҳои иҷрошуда ва хулосаҳои зарурӣ вуҷуд дорад. Зеро, тавре ки мегӯянд, кори бузург аз фосила маълум мегардад.

Баҳои роҳи паймуда ва кори иҷрогардида гуногун буда метавонад.Ҳама чиз аз он вобаста мебошад, ки кӣ аз кадом мавқеъ тағйиротеро, ки дар ҳаёти мо ба вуҷуд меояд, таҳлил менамояд.

Ва бо баҳои онҳо дар хусуси муваффақиятҳои мо мувофиқ будан ҳам мумкин, ҳам мумкин нест.

Фақат ба як чиз ман эътимод дорам, ки бисёре аз муҳокимаву хулосаҳо бебаҳс мебошанд. Сухан дар хусуси он меравад, ки мо ёздаҳ сол қабл аз ин онро интихоб намуда будем.

Бидуни ягон шак дар он вазъияти мураккаб, гардиши таърихӣ мо роҳи дурусти ягонаро интихоб кардем.

Мо аз системае, ки роҳи тоталитарӣ, мафкурапарастиро пеш гирифта, анъаноти миллии моро эътироф намекард, рӯ гардонда сӯи сохтмони давлати кушоди демократӣ ва ҳуқуқбунёд, ташаккули танзими иҷтимоии иқтисоди бозаргонӣ рӯ овардем.

Мо ба роҳе дохил гардидем ва ҷодаеро интихоб кардем, ки ҷавобгӯи ормонҳои деринаи мардуми мо буда, барои мамлакати мо, барои наслҳоиояндаи халқ имконоти бузург ва истиқболро кушод. Бо вуҷуди он ки мо хуб дарк мекардем ва мо имрӯз ҳам ба он эътимод дорем, ба даст овардани мақсадҳои бузург, ки дар пеши худ гузошта будем, хеле мураккаб ва сахт буд.

Муҳимтар аз ҳама он мақсад, ки сохтмони давлати озод, ҷамъияти озод, ба даст овардани сатҳи хуби ҳаёт барои мардум, соддатар бигӯем, ҳаётеро ба вуҷуд оварем, ки бо он дар мамлакатҳои мутараққии демократӣ зиндагӣ мекунанд, то ки ин мақсадҳо ҳарчи бештар аз шуури одамон ҷойгир шуда, ҳарчи зиёдтар дар кори амалии онҳо мавқеъ мегирад.

Дар ин робита мумкин нест, ки ба баъзе изҳороти мухталифмаъно эътибор дода нашавад, ки ҳоло дар фазои шӯравии собиқ ҷой дошта, аз пазмоншавии зиёд ба даврҳои гузашта далолат менамояд.

Тазоди бархӯрди баъзе ходимони давлатӣ, сиёсӣ ва ҷамъиятӣ дар он дида мешавад, ки дар ҳолати зарурӣ аз ин хусус арз менамоянд, ки худро чун муборизи фаъоли зидди режими кӯҳнаи коммунистӣ вонамуд карда, вақте ки барои худ шӯҳрати арзонро соҳиб шудан мехоҳанд, ҳамчун муборизони бурдбор барои нигоҳ доштани Иттиҳоди Шӯравии собиқ баромад мекунанд.

Хуллас, мо набояд дар хусуси кӯшиш ва ҳаракатҳое, ки барои эҳёи низоми кӯҳна, ки ҳаёти худро гузаронда шудааст, фаромӯш накунем ва он бояд ба ақиб барнагардад. Маҳз аз ин боис бамаврид аст, ки дар хотирайи худ он озмоишҳои сангинро, ки мо дар роҳи барқарор намудани истиқлолияти Ӯзбекистон аз сар гузаронидаем, зинда гардонем.

Сухан аз хусуси ҳодисаҳои фоҷианоке меравад, ки барои мардуми мо андӯҳ ва талафот оварда, инчунин нақшаҳои фавқулодда хатарноке, ки баъзе аз ашхос давраи мушкили парокандашавии Иттиҳоди собиқ ва солҳои аввали ба пой истодани Ӯзбекистони навро истифода карда, омода буд,ки ҷараёни ҳодисаҳоро дар ҷумҳурӣ ба маҷрои манфиатҳои шахсии худ баргардонад.

Ҳамаи инро бисёре аз ҳозирин дар ёд доранд. Ва инро муосирони мо хуб бояд донанд, инро таърихи мо ҳифз намояд ва қадр кунад.

Воқеаҳои хунини фоҷиабори моҳҳои май-июни соли 1989 дар Фарғона, феврал-марти соли 1990 дар Бӯка ва Паркентро кӣ дар хотир надорад, ки ин воқеаҳои даҳшатнок аз лавҳи хотири мо ва шумо сутурда намешавад, ё воқеаҳои хунини моҳи июни соли 1990 дар Ӯш ва Ӯзган, воқеаҳои 8 декабри соли 1991 дар Намангонро бигирем, ки ифроткорони мазҳабии нашъаманд бинои комиҷроияи собиқи вилоятро муҳосира карда, хитобан талаб намуданд, ки сохти конститутсионии мамлакат тағйир дода шавад, ё худ забон як кардани тоифаи собиқи ҳизбиву шӯравӣ, ки аз Марказ идора мегардид, кӯшиши онҳо дар иҷлосияи ҳафтуми Шӯрои Олии собиқ моҳи октябри соли 1991 бо мақсади сарнагун кардани Президенти ҷумҳурӣ ё бесарусомониҳои 16 январи соли 1992 дар шаҳраки донишҷӯёни Тошканд, ки дар он бо фиребу ангезиши «доҳиёни» ифроткор тоифаи ҷавонон, бачаҳои мо иштирок карданд.

Хуллас, ин ва дигар кӯшишҳо пеш аз ҳама барои таркондани вазъият дар Ӯзбекистон, рахна андохтан ба ваҳдат ва муслиҳаи байни одамон, ба кӯшиши онҳо ба озодӣ ва ҳаёти мӯътадил нигаронда шуда буд.

Бо мурури солҳо чунин кӯшишҳо, ки мақсади асосии ин баромадҳоро ташкил менамуданд, боз ҳам равшантар мегардад.

Мо чӣ гуна метавонем он амалиёти террористиеро, ки моҳи феврали соли 1999 дар Тошканд ба вуҷуд омада, қурбонӣ ва захму андӯҳро ба бештар аз сад нафар шаҳрванди мо таҳмил кард, фаромӯш кунем?

Ё худ ба қаламрави Ӯзбекистони мустақил таҷовуз намудани гурӯҳҳои шӯрапушт дар давраҳои тобистони солҳои 1999, 2000 ва 2001, ки барои худ дар Афғонистон лона гузошта, дар он ҷо барои амалиёти террористӣ омода гардида буданд, дар натиҷаи он даҳҳо сарбозон ва афсарони ҷавони мо дар қалбҳои модарон ва наздикон андӯҳи ҳамешагиро гузоштанд.

Ҳамаи он талафоте, ки мо дар он солҳо додем, ҳамаи он озмоиш ва азиятҳоро, ки мо аз сар гузарондем, ҳеҷ гоҳ фаромӯш набояд шавад, бояд ҳамеша ба мо аз он хатарҳое, ки ҳанӯз ба мо таҳдид менамояд, хотиррасон кунанд.

Аз ҳама муҳимтар он аст, ки дар ёд бояд дошт ва фаромӯш набояд кард, ки чӣ гуна қувваҳои сиёсӣ, чӣ гуна марказҳои ифроткорон, ки соҳиби захираҳои зиёди молӣ ва ҳарбӣ мебошанд ва инчунин бо лагер ва полигонҳои муҷаҳҳаз таъмин буда, дар пушти ин дастаҳои террористии ҷинояткор истодаанд.

Мо бояд дар ёд дошта бошем ва фаромӯш накунем, ки ин қувва ва марказҳо ҳанӯз аз нақшаҳои дурнамои ҷиноятии худ—боздоштани чархи таърих, истифодаи захираҳои бой ва имкониятамон дар роҳи манфиатҳои худ, даст накашидаанд.

Маҳз аз ин сабаб вазифаҳои мақсадноки мо, ки рӯзмарра ва умда будани худро гум накардааст ва онҳоро мо **дар пеши худ** мегузорем, ки инҳо мисли **«Хонаи худро муҳофизат кун», «Барои сулҳ ва оромӣ мубориза бояд бурд»** мебошанд.

Бо қаноатмандии калон мехостам таъкид намоям, ки қатъияти давлат ва ҷамъияти мо барои фаъолона иштирок намудан дар мубоирзаи ҷамъияти ҷаҳонӣ бар зидди терроризми байналмилалӣ беш аз пеш эҳтиром ва эътирофи тамоми ҷаҳониёнро соҳиб мегардад.

Дӯстони азиз!

Бале, панҷ усулияте, ки асоси модели мо—ба истилоҳ модели тараққиёти Ӯзбекистон, ки бар пояи он ислоҳот татбиқ гардид, аз ҷониби ҷамъият ва халқ маъқул диниста шуда дастгирӣ ёфт, ки дар шароити давраи начандон содда вақте ки мо барои сохтмони Ӯзбекистони нав қадамҳои аввалро мегузоштем, чун ҷодаи муносиб дониста шуд.

Вақте ки барои ҳалли вазифаҳои муҳим ба таври таъҷилӣ зарурат пеш омад, дар ҳоле ки аз системаи пешин иқтисодиёти яктарафа тараққиёфта ва гипертрофикиро ба мерос гирифтем. Вақте ки дар ҳайати Иттиҳоди Шӯравӣ барои Ӯзбекистон мавқеи асосан гузорандаи ашёи хоми арзон, пеш аз ҳама пахта, тилло, масолеҳи қиматбаҳо ва стратегӣ ва тамоми маҳсулот ва моли мавриди ниёзи мардум, аз он ҷумла ғалладона, нон, гӯшт, шир ғолибан аз хориҷи ҷумҳурӣ оварда мешуд. Дар ин ҷо дар хусуси ворид намудани сӯзишворӣ ва маҳсулоти нафт ҳарф намезанем, бо вуҷуди он ки зери замини мо аз он бой аст.

Дар ҳамин шароитҳои вазнин зарур гардид, ки бисёр мушкилоти таъҷилиро, ки ба таъхир андохтан мумкин набуд, ҳал намоем. Фарқ надошт, ки ин масъала аз ҳаёти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва ё сиёсӣ бошад.

Танҳо роҳ ба сӯи эҳёи арзишҳои маънавӣ ва кудсии барои **халқамон муҳими динӣ ва такя намудан ба анъанаҳои беҳтарини** қадимии **мардумамон ба мо** имконият **дод, ки мамониатҳои зиёдро пушти сар намуда, дар солҳои аввали истиқлолият ба мамлакат таҳдид намудани ақибравӣ ба тарафи бенизомӣ ва бетартибӣ, ки барои мо ин мафҳумҳои шахшудаи ифротӣ ва фанатизм бегона мебошад, роҳ гузошта нашуд.**

Барои таҷдиди тафаккури халқи мо, бархӯрди нав ва ташаккули он ба ислоҳоти мамлакат, мустаҳкам намудани таҳаммул дар ҷамъияти мо, инчунин таҳаммули байни миллатҳо ва динҳо сиёсате мебошад, ки **аз рӯзҳои аввали истиқлолият хеле равшан ба муқобили идеологияи шахшудаи кӯҳна** ва татбиқи ғояҳо ва принсипҳои истиқлолияти миллӣ ва **азнавсозии маънавият ба тафаккури мардум нигаронда шудааст.**

Танҳо тамоюлҳои манфиро дар соҳаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ барҳам зада, аз якбора паст рафтани сатҳи ҳаёти мардум эмин монда, аз ҷиҳати иҷтимоӣ табақаҳои заифи аҳолӣ ва гурӯҳи мардумро ҳимоя намуда, аз таркишҳои иҷтимоӣ дур мондем.

Имрӯз мо тамоми асосҳоеро дорем то ин ки арз кунем, ки модел ва принсипи асосҳои тараққиётро, ки мо на танҳо дар иқтисодиёт, балки дар таҷдиди сиёсии ҷамъиятамон истифода намудем, худро пурра сафед намуд.

Гузашта аз он баъзе аз ин усулиятҳо мисли волоияти қонун, роҳи марҳалабандии тараққиёт, сиёсати нируманди иҷтимоӣ—аҳамияти ҳаётан муҳимро барои тараққиёти даврҳои оянддаи мамлакати мо хоҳад дошт.

Депутатҳои мӯҳтарам!

Дар тӯли тамоми даврҳои тараққиёти мустақили Ӯзбекистон мо ба худ аз он хусус ҳисобот додем, ки бе навсозиҳои амиқи демократӣ дар ҷамъият, ислоҳот дар мамлакат муваффақиятнок нахоҳад буд. Гузашта аз он зарурияти либерализатсия ва демократизатсия дар баробари баланд гардидани набз ва ҳудуди навсозиҳои мамлакат ҳарчи бештар эҳсос мегардад. Маҳз аз ин боис дар иҷлосияи чордаҳуми Олий Маҷлис даъвати якум ва иҷлосияи якуми Олий Маҷлис **даъвати дуюм** соли 2000 **роҳи стратегии либерализатсияи сиёсӣ, иқтисодӣ, ҳуқуқӣ ва маънавӣ қабул гардида буд.**

Дар давраи гузашта дар мавриди мустаҳкам намудани асоси қонунмандии либерализатсияи муҳимтарин соҳаҳои ҳаёти мо, таъмини ҳарчи мукаммали кафолат дар соҳаҳои ҳуқуқ ва озодии шаҳрвандон, демократиконии сохтори давлатӣ, амиқ гардондани ислоҳоти бозаргонӣ, ҳимояи моликияти хусусӣ ва манфиатҳои тадбиргарон, соҳибкории миёна ва хурд тадбирҳои мушаххас андешида шуданд. Чандин қонун қабул гардида, ба чанде дигар ислоҳот ворид карда шуд, ки онҳо соҳаҳои қонунҳои ҷиноятӣ, ҷиноятиву мурофиавӣ ва дигарҳоро танзим мегардонад, ки дар таҳрири нав қабул гардиданд.

Бисёр меъёрҳои қонунмандӣ таҷдиди назар гардиданд, ки барои мустаҳкам намудани назорати ҷамъиятӣ аз болои фаъолияти прокуратура, маҳдуд намудани баъзе аз ваколатҳои он ва ба ваколати мақомоти суд гузарондани онҳо нигаронда шудааст.

Барои мустаҳкам намудани минбаъдаи сохтори мониторинги риояи ҳуқуқи инсон қадамҳои ҷиддӣ гузошта, ба ҳаёт татбиқ мегарданд.

Хусусан таъкид намудани он ҳаракатҳои ҷиддӣ зарур мебошад, ки на танҳо дар соҳаи қонунмандӣ, балки дар фаъолияти амалияи иҷрои он, мақомоти суд, прокуратура ва умуман дар системаи мазкур аз нав таҷдиди назар мегардад.

Тадбирҳое, ки дар чорчӯбаи ислоҳоти суду ҳуқуқ татбиқ мегардад, қабули қонунҳо дар бораи суд, дар бораи прокуратура, дар бораи иҷрои ҳукмҳои суд, дар бораи тахассусонидани судҳо аз рӯи парвандаҳои ҷиноӣ ва шаҳрвандӣ бояд баланд гардидани сифат ва таъҷилияти суди одилро таъмин намояд. Ин тадбирҳо бояд баробарии воқеӣ ва додрасии тарафҳоро дар тамоми зинаҳои амали ҷиноятӣ ва шаҳрвандӣ бидуни истисно таъмин намуда, ҷазоро хусусан дар соҳаи иқтисодӣ сабук гардонад.

Дар асл, бидуни ягон муболиға гуфтан мумкин аст, ки **дар мустаҳкам намудани шохаи ҳокимият яъне суд , ки принсипи сеюм мебошад, мустақилии онро мустаҳкам намуда, худихтиёрӣ ва пеш аз ҳама бартарии ҷазодиҳӣ ба бартарии ҳимояи ҳуқуқи инсон ҷой холӣ кунад.**

Ба давраи гузаштаи таърихи мо хулоса карда, мо наметавонем, ки дастовардҳои худро дар сиёсати хориҷа таъкид накунем, дар хусуси он ки дар арсаи байналмилалӣ имрӯз Ӯзбекистон эътирофи ҷаҳониёнро соҳиб гардидааст, ҳарф назада наметавонем.

Бидуни ягон муболиға таъкид намудан **мумкин аст**, ки **мамлакати мо дар таърихи хеле кӯтоҳ ҷои худро соҳиб гардид. Ва гузашта аз он дар ҷамъияти ҷаҳонӣ овози озоди худро ба даст овард.**

Дар баробари ин мо бо худ ҳисоб мебарем, ки ин эътироф гардиданҳо ва афзудани нуфузи Ӯзбекистон дар ҷаҳон на фақат натиҷаи сиёсати хориҷии устувор ва мустақиле мебошад, ки бо тафаккури амиқ ва мувозинати ҳаматарафа аз ҷониби мамлакати мо аз рӯзҳои аввали истиқлолият пиёда карда мешавад. Ин натиҷаи на танҳо ташаббусҳои маълуми татбиқгардидаи давлати мо доир ба устувор намудан ва мустаҳкам гардондани амнияти минтақа, балки боз аз ҷониби ҷамъияти ҷаҳон эътироф гардидани он тағйиротҳои ҷиддии мусбӣ мебошад, ки дар татбиқ намудани ислоҳоти демократӣ ва бозорӣ ҷой дорад.

Дар ҳаёти сиёсии Ӯзбекистон раъйпурсии умумихалқии моҳи январи соли ҷорӣ қадами муҳим гардид. Баргузор намудани раъйпурсӣ ва натиҷаҳои он дар тараққиёти давлатдорӣ ва таҷдиди демократии ҷамъият марҳалаи муҳим гардид. Натиҷаи раъйпурсӣ ин далели бисёр равшани ҷамъият ва аҳолӣ ба роҳи ислоҳоти мо мебошад.

Ҳамаи ин тасдиқи равшан ва дақиқи ҷараёнҳои гардиши мамлакати мо дар роҳи даст ёфтан ба мақсад ва вазифаҳое мебошад, ки дар пеши худ гузоштаем, ки ин бунёди Ӯзбекистони демократӣ ва шукуфон мебошад.

Имрӯз **бо боварӣ** гуфтан мумкин аст, ки **ислоҳот дар Ӯзбекистон хусусияти бебозгашт пайдо намуд**. Онҳоро ҳоло дигар ақиб гардондан номумкин мебошад. Аз ҳама муҳим он аст, ки инсоне тағйир ёфт, ки дар мамлакати мо зиндагӣ мекунад, тафаккури ӯ тағйир кард, муносибати вай ба ҳаёт, ба тамоми он чӣ ки дар атрофи ӯ ба вуҷуд меояд, дигар шуд.

Он муносибатҳои ҷамъиятие низ куллан тағйир меёбад, ки дар шуури инсон ва ҳаёти он ташаккул меёбад.

Рол ва таъсири соҳиби мулк, тадбиргар, молики соҳибкории хурд ва миёна рӯз то рӯз меафзояд. Ин, дар асли кор, синфи нави тадбиргарон мебошад, ки мо онҳоро синфи миёна меномем, ки меҳвари на танҳо барқарории иқтисодӣ, балки субути сиёсии мамлакат, тараққиёт ва шукуфоии он бояд бошад.

Ҳамватанони мӯҳтарам!

Мо хуб медонем, ки ҳаёт дар як ҷо қарор намегирад. Мо мебинем, ки бо чӣ гуна зудӣ вазъият дар атрофи мо тағйир ёфта, бисёр арзишҳо тоза мегарданд. Худи ҳаёт на танҳо дар минтақаи мо, балки дар тамоми ҷаҳон тағйир меёбад.

Асри XXI ин қарни суръатафзоии фавқулодда, қарни иттилоот ва технологияҳои иттилоотӣ мебошад, ки дар ин замон омилҳои асосии тараққиёти инсон, захираҳои интеллектуалӣ ва технологияҳои замонавӣ ва донишҳои муосир мегарданд.

Ин асре мебошад, ки ба арсаи ҷаҳон даъватҳои нав ва таҳдидҳои нав ба амният, мисли терроризми байналмилалӣ ва ифроткорӣ, ҷинояти муташаккил, маводи мухаддир ва ҳамлу нақли он мебарояд.

Мо хеле равшан мебинем ва дарк менамоем, ки ин хатарҳо дар чӣ гуна замина имрӯз ба вуҷуд меояд, чӣ гуна хатари калонро барои ҳаёт ва оромии на танҳо мардуми мо, балки ба тамоми башарият эҷод мекунад.

Ҳамаи ин бори дигар як ҳақиқати оддиро тасдиқ мекунад, ки ҳар як давлат, ки барои мавқеи муносибро дар ҷамъияти ҷаҳонӣ ишғол намудан азм менамояд ва мехоҳад, ки оромӣ ва некӯаҳволии мардуми худро таъмин кунад, бояд барномаи ҳаракати дуруст, равшан ва амиқро дошта бошад, ки ба талабот ва даъватҳои ҷаҳони муосир пурра ҷавобгӯ бошад.

Оддӣ карда бигӯем—ҳар як марҳала дар тараққиёти пешрафти давлат ва ҷамъияти алоҳида тақозо менамояд, ки шароит ва талаботи давр ба инобат гирифта шавад, ки онҳоро худи ҳаёт дар давраи муосири тараққиёт пеш мегузорад.

Ба таври дигар бигӯем: ҳар як марҳала—мушкилоти нав мебошад, яъне онҳо вазифаҳои наве мебошанд, ки ин мушкилотро пушти сар кунад.

Қонунҳои ҳаёт чунин аст ва мо наметавонем ва ҳуқуқ надорем, ки онҳоро рад намоем.

Фикр мекунам, ки имрӯз мо бо шумо дар пеши худ вазифаи ҷамъияти нав сохтанро гузоштаем, ки исбот кардани он зарур нест, зеро барои муваффақ гардидан барои ҳамон андозаҳои ҳаёт, ки мамлакатҳои тараққикардаи демократии Амрико, Урупо ва Осиё ба даст овардаанд, мо низ дар ин ҷода роҳи бузургро, аммо оғози онро тай намудем.

Имрӯз зарурати касеро бовар кунондан ба он, ки дар пеши худ вазифаҳои мураккаб, аммо моси замонро гузошта, мо ҳатман ва ҳатто водор ҳастем, ки бетаваққуф пеш рафта, ба марраҳои нав барои таъмин намудани некӯаҳволии мардуми мо ҳаракат намоем, нест.

Имрӯз вазифаи муҳимтарини мо бори дигар бо назари танқидӣ нигоҳ кардан ба тамоми он дастовардҳое, ки дар давраи гузашта муваффақ шудем ва аз он хулосаҳои зарурӣ барорем.

Имрӯз муҳимтарин вазифаи мо ба дараҷаи сифатан нав баровардани ислоҳоти демократиконӣ ва такомули мамлакати мо, ҷамъияти мо ва ҳамзамон идомаи ҳамдигар ва устуворӣ, транспаренсия ва пешгӯии онро таъмин намоем.

Барои ин барномаро татбиқ намудан чиро ба асоси он гузорем, чӣ гуна мақсад ва вазифаҳо барои мо усулан муҳим бояд бошад?

Самтҳои асосӣ ва муҳим бояд роҳи озодӣ бошад. Усулияти тараққиёти мустақилона ин пеш аз ҳама ҳуқуқи мо дар муайян намудани сарнавишти худ, бунёдиояндаи худ, ихтиёрдорӣ намудани сарватҳои мамлакат бо назардошти пеш аз ҳама манфиатҳои халқи худ мебошад.

Мустақилият ин пеш аз ҳама барои мо он аст, ки ба сарватҳои маънавӣ ва анъанаҳои муқаддас, ки мо онҳоро бояд эҳтиёткорона ҳифз намуда ба наслҳои оянда мерос гузорем, такя намуда зиндагӣ кардан аст.

Дар баробари он ин риоя ва иҷрои он ӯҳдадориҳои байналмилалие, ки ба гардан гирифтаем ва инчунин амал намудан ба талаботи Оинномаи СММ ва меъёрҳои умумии ҳуқуқи байналмилалӣ мебошад. Ин кӯшиш барои зиндагӣ дар дӯстӣ, ҳамкорӣ бо ҳамсояҳои дуру наздик мебошад. Ин он мавқеи муносиб дар ҷамъияти ҷаҳонӣ мебошад, ки мо онро бояд ба даст оварем.

Маҳз ҳамин мафҳуми тараққиёти мустақилонаро мо бояд ба асоси тамоми ислоҳоти ҷорӣи сохтмони сиёсии мамлакат, ислоҳот, такомули иқтисодиёт, таҷдиди маънавии ҷамъият гузорем.

Усули дуюм ин таъмини амният ва барқарории мамлакат, якпорчагӣ, дахлнопазирии сарҳадҳои он, сулҳ ва оромии шаҳрвандони мо мебошад. Зеро танҳо устуворӣ ва ҳамзистиро дар мамлакат нигоҳ дошта мумкин аст, ки дар хусуси пешравӣ ва тараққиёт ҳарф занем.

Ин сафарбар намудани қувваҳо барои муборизаи муттасил бо тамоми зуҳуроти ифроткорӣ ва тундравӣ, мубориза бар зидди терроризми байналмилалӣ ва қочоқи нашъа мебошад.

Ин мустаҳкам намудани ҳамзистии байни миллатҳо, байни динҳо ва шаҳрвандони мамлакат аст. Таъмини оромӣ ва некӯаҳволии ҳамаи одамон новобаста аз миллат, эътиқод ва дин, ки дар хонаи умумии мо—Ӯзбекистон зиндагӣ мекунанд, маънои асосии кори мо бояд гардад.

Ҳамзамон мо ба худ бояд ҳисобот диҳем, ки дар масъалаи бехатарии мамлакат дар қатори огоҳӣ ва барҳамзании хатарҳои хориҷӣ ба масъалаҳои бехатарии дохилӣ бо назардошти сарфи назар намудан ва пушти сар кардани он иллатҳо ва пиндорҳое, ки ба мо аз гузашта боқӣ мондааст, муборизаро бар зидди коррупсия таъмин карда, ба зуҳуроти миллатгароӣ, маҳалбозӣ, авлодпарастӣ ва дигар, албатта идома додан ва амиқ гардондани ислоҳоти либерализатсияи ҷамъияти мо аҳамияти ҷиддӣ бояд диҳем.

Усули сеюм ин амиқ гардондани ислоҳотиояндаи бозор ва ба вуҷуд овардани инфрасохтори тавонои бозор, татбиқи принсипҳои иқтисодиёти озод ҳамчун шарти муҳими ташаккул додани иқтисодиёти устувор, мутаносиб ва собит мебошад.

Ин мустаҳкам намудани мавқеи сектори маҳсулоти умумии дохила, тезондани тараққиёти соҳибкории хурду миёна ва тадбиргарӣ, ки бояд дар маҳсулоти умдаи дохилӣ ҷойи муҳимро ишғол намояд, сарчашмаи асосии даромади шаҳрвандон ва таҳкурсии ташаккул ёфтани синфи соҳибкорон гардад.

Ин либерилизатсияиояндаи фаъолияти иқтисоди хориҷӣ ва бозори асъор, таъмин намудани муовизаи ҷорӣ ва аз ҳар ҷиҳат мустаҳкам намудани қимати пули миллӣ мебошад.

Ин ҷалб намудани хориҷиён, пеш аз ҳама сармояҳои хусусӣ, ба вуҷуд овардани муҳити мусоиди сармоягузорӣ ва кафолат барои сармоягузорон ҳамчун шарти муҳими таъмини тағйиротҳои сохтори иқтисодиёти мо ва такомули истеҳсолот, афзудани содирот, таъмин ва иваз намудани моли воридшаванда аст. Сармояҳои хориҷӣ ва дохилиро пеш аз ҳама ба соҳаҳои муҳимтарини иқтисодиёт равона кардан зарур аст, ки бояд пешбарандаи таҷдиди тамоми иқтисодиёт ва афзудани муттасили захираҳои асъори тилло гардад.

Барои ба даст овардани мақсадҳои ба пешгузошта зарур аст, ки ҳамкории мо бо сохторҳои молии байналмилалӣ мустаҳкам гардида,ҳамгароиро бо иқтисодиёти ҷаҳон минбаъд амиқ гардонда, шароитеро барои дохил шудани мамлакати мо ба Созмони савдои ҷаҳон эҷод намоем.

Усули чорум ва яқинан, яке аз самтҳои муҳимтарини тараққиёти минбаъда ва таҷдиди босифати ҷамъияти мо ин татбиқ кардани он на дар сухан, на дар қоғаз, балки дар ҳаёти воқеъии принсипҳои демократӣ, ки кафолатҳои зарурирo барои ҳуқуқ ва озодии шаҳрвандон, озодии сухан ва воситаҳои ахбор, инчунин ошкорбаёнӣ, шаффофии ислоҳоте, ки дар ҷамъият ба амал меояд, мебошад.

Тезондани рушди соҳаи иттилоот, таъмини озод намудани воситаҳои ахбори оммавӣ (матбуот, телевизион, радио) бояд меҳвари ҳатмии ҷараёни ташаккули асоси ҷамъияти шаҳрвандӣ бошад.

Мухтасар бигӯем, воситаҳои ахбори оммавӣ бояд воқеъан ба «ҳокимияти чорум» табдил ёбанд.

Таъкид кардан ҷоиз аст, ки дар ин самт аллакай бисёр корҳо анҷом дода мешаванд, аммо инро бо он корҳое, ки дар пеш қарор доранд набояд қиёс кард.

Дар хусуси ҳамаи ин сухан гуфта, наметавон дар бобати баъзе аз масъалаҳои воситаҳои ахбор таваққуф накард.

Баъзан чунин фикр пайдо мешавад, ки матбуоти мо солҳои зиёд дар зери назорати маъмурию шароити мафкуравӣ одат карда, зоҳиран хеле бо сахтӣ аз ин кайфият халос мегарданд. Ва дар шароити барои худ нав баъзан ҳатто интизор мешавад, ки аз боло ба вай супориш диҳанд, ки чӣ мумкин аст, чӣ мумкин нест.

Фикр мекунам, матбуоти воқеан демократӣ наметавонад ва набояд бо ишора зиндагӣ кунад, бояд дар ченаки воқеӣ ҳаёт ба сар бурда, масъалаҳои муҳими иҷтимоию иқтисодӣ ва ҳаёти сиёсиро ба миён гузошта, он масъалаҳоеро, ки аҳолиро бефарқ намегузорад, ба муҳокимаи умумихалқӣ гузошта, ба онҳо баҳои танқидӣ ва дар баробари он ба қарорҳо ва фаъолияти сохтори ҳукуматӣ ва идоравӣ баҳои холис диҳад.

Гуфтан зарур аст, ки ҳоло дар ҷумҳурӣ талабот ба журналистони соҳибмалака, кормандони воқеии соҳаи худ, онҳое, ки амиқан масъалаҳои мураккабро таҳлил намуда ҳаёти иҷтимоию сиёсии мамлакат ва хориҷ аз онро баррасӣ мекунад, хуб эҳсос мегардад.

Кафолати озодии матбуот дар тараққиёти муносибати бозоргонӣ, афзудани рақобат дар соҳаи иттилоот мебошад. Имрӯз воситаҳои ахбори оммавӣ имконияти воқеӣ ва васеъро соҳиб мебошанд, ки шариконӣ иқтисодиро интихоб намоянд.Озодии иқтисодии худро таъмин намоянд, худкифоӣ ва дороии худро дошта бошад, ки омили муҳими новобастагӣ ва озодии онҳо мебошад.

Давлат бояд тамоми шартҳои зарурии барои рақобати адолатнок дар фазои иттилоот барои ҳамаи иштирокдорони он новобаста аз шакли мулкдорӣ, теъдод, фарогирӣ ва мавзӯъи мақомоти иттилоотӣ таъмин намояд. Ин гарави воқеии демократиконии ҷамъият мебошад.

Фикр мекунам, ки вақти баррасӣ намудани масъалаи қабул кардани қонун «Дар бораи асосҳои муносибатҳои иқтисодӣ дар соҳаҳои ВАО» фаро расид, ки ба ғайр аз корҳои худ метавонист нашриёҳои озодро аз таъсири соҳибмансабони бевиҷдон, инҳисороти табиӣ, ҳомиён, рекламадиҳандагон, паҳнкунандагон, ноширон ва ғайра ҳимоя карда тавонад. Метавонист ба маротиб асосҳои ҳуқуқии фаъолияти ВАО-ро қонун «Дар бораи телерадиошунавонӣ» амиқ гардонад.

Таъмин намудани ошкорбаёнӣ ва шаффофӣ инчунин бо масъалаи инкишофнаёфтаи механизмҳои омӯзиши афкори ҷамъиятӣ иртиботи зич дорад.

Афкори ҷамъият дар ҳолати ҷамъияти шаҳрвандӣ барометри он мебошад. Бояд таъкид кард, ки имрӯз на ташаккулёбӣ, на омӯзиши афкори ҷамъият ҳанӯз рамзи ҳаёти сиёсии рӯзмарраи мамлакат гаштааст.

Боз як омили муҳим.

Барои ҳамаи мо боз як чизро равшан намудан зарур аст, ки демократиконииояндаи ҷамъияти мо ва ташаккул додани муассисоти шаҳрвандӣ мустақиман бо боло рафтани фаъолияти сиёсии аҳолӣ, иштироки фаъолонаи он дар ҳаёти сиёсӣ, ҷамъиятӣ ва давлатӣ вобастагӣ дорад.

Ба ин пеш аз ҳама аз ҳолати рукуд баромадан мусоидат намояд ва инро бояд эътироф кард, ки ҳизбҳои сиёсӣ ва ҷунбишҳо, ташаккул додани сохтори бисёрҳизбӣ ва парламентаризми демократӣ аз рӯи таҷрибаи мамлакатҳои мутараққӣ, мухолифати воқеии демократӣ мувофиқат кунанд.

Боварӣ дорам, ки ба системаи интихоботи дупалатагӣ гузаштан ва ба палатаи поёнии қонунофарон асосан аз рӯи рӯйхати ҳизбӣ интихоб кардан барои фаъол гардидани сиёсии ҷамъияти мо таҳрики қавӣ мебахшад. Аз нав таҷдиди назар намудани Қонун дар бораи интихобот барои ин мусоидат хоҳад кард.

Самти панҷум ва шартҳои муҳимтарини ҷамъияти шаҳрвандӣ—ин баланд бардоштани рол ва аҳамияти институтҳои ғайридавлатӣ ва ҷамъиятӣ дар ҳаёти ҷомеа мебошанд. Ин, дар навбати худ, амалан дар ҳаёт татбиқ намудани принсипи **«Аз давлати пуркудрат—ба ҷамъияти пуркудрат»** аст. Ин бошад, давра ба давра ва тадриҷан кам намудани роли структураҳои давлатӣ дар ҳаллу фасли бисёр вазифаҳое мебошанд, ки қабл аз ҳама, бо ҷараёнҳои иҷтимоию иқтисодӣ алоқамананданд, ки бояд ин вазифаҳо ба ташкилотҳои ҷамъиятӣ во гузошта шаванд.

Мудохилаи давлатро дар доираи иқтисодӣ ва дар доираи фаъолияти структураҳои хоҷагӣ, дар навбати аввал, сектори хусусӣ маҳдуд намудан зарур. Савол ба миён меояд: дар чунин ҳолатҳо роли структураҳои давлатӣ чӣ гуна бояд бошанд?

Роли давлат, пеш аз ҳама, ба муайян намудани самтҳои стратегии тараққиёти иқтисодиёт нигаронида шавад, ки иҷрои ҳамаҷонибаи қонунҳои қабулгардида, меъёрҳои ҳуқуқиро бе чуну чаро таъмин намуда, ташаббус ва тадбиркориро рағбат бахшида, **барои субектҳои хоҷагӣ шароитҳои зарурӣ ва якхела фароҳам оваранд.**

Қувват бахшидани роли назорати халқӣ ҷиҳати ба ҳаёт татбиқ намудани қонунҳо ва он меъёрҳое, ки дар мамлакат қабул шудаанд ва амал мекунанд ва албатта, аз болои фаъолияти органҳои ҳокимияти давлатӣ аҳамияти муҳим касб менамоянд. Мо бояд аз рӯи принсипи **«Адолат—дар татбиқи муназзами талаботи қонун»** амал намоем. Мо дигар роҳ надорем. Ҳар қадаре, ки мо вазифаҳои назоратии давлатро қувват бахшем, ҳар қадаре, ки шӯъбаҳо ва органҳои иловагии нозирони давлатиро таъсис диҳем, ҳамон қадар бештар амалиёти ноҳақи маъмурон ва коррупсия меафзояд. Бинобар ин ҳам, мо бояд маҳз чунин роҳро пеш гирем: моро лозим аст, ки ҳар чӣ бештар ва беҳтар назорати халқиро тақвият бахшем, аз болои фаъолияти давлат назорати ҷамоатиро пурзӯр намоем, ҳамчунон аз болои фаъолияти бахшҳои қудратии давлат.

Зарур аст, ки тадриҷан, давра ба давра вазифа ва ҳуқуқҳои органҳои марказӣ ва олии ҳокимияти давлатиро ба мақомоти поёнии ҳокимияти давлатӣ, ба органҳои худидоракунии шаҳрвандӣ гузаронем.

Дар асл ҳам, мо кайҳо боз бо ҳамин роҳ меравем. Аллакай, дар айни замон, буҷаҳои регионалӣ 56 фоизи қисмати даромадро ва 52 фоизи қисми харҷоти буҷаи мамлакатро фаро мегиранд. Ҳамин тариқ, қисмати калони баромад ва даромади буҷаи давлатиро минтақаҳо ба назорат гирифтаанд. Ҳол он ки ҳама масъалаҳои идоракунӣ аз тариқи молия ҳаллу фасл мегарданд. Он чиз муҳим, ки ин ҷараён инкишоф ёбад, қавӣ гардад, шакл ва механизмҳои равшану муфидро ба худ гирад.

Дар маркази диққати мо ба таври ҳамешагӣ бояд, ки масъалаҳои тақвият ва вусъати органҳои худидоракунии шаҳрвандон—институтҳои маҳаллӣ ва дигар иттиҳодияҳои ҷамоатӣ, ташкилотҳои шаҳрвандон қарор бигиранд.

Ба ҳамин муносибат зарур аст, ки баъзе тағироту иловаҳо дар Қонун «Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамоатӣ» ворид карда шаванд ва дар масъалаи қабули қонунҳо «Дар бораи фондҳои ҷамоатӣ», «Дар бораи иттифоқҳо ва ассотсиатсияҳои ташкилотҳои ғайридавлатии нотиҷоратӣ»,«Дар бораи фаъолияти инсонпарварона» таҷдиди назар намоем.

Самти шашум—ин ислоҳоти судӣ-ҳуқуқӣ мебошад.

Масъалаи муҳимтарин дар ин бобат на бо сухан, балки дар амал таъмин доштани мустақилӣ ва таъсирнокии системаи судию ҳуқуқӣ мебошад. Қонун вақте ба ҳаёт татбиқ мегардад ва боло мегирад, ки агар мустақилияти судяҳо таъмин карда шаванд. Набояд фаромӯш намуд, ки дар ҷои мустақилии судяҳо таъмин набуда, қонун дар он ҷо вайрон карда мешавад, бешак, дар чунин маврид адолат нест ва буда ҳам наметавонад.

Танҳо дар мавриди риояи принсипҳои ҳокимияти қонун, таъмини риоя ва муҳофизати ҳуқуқу озодиҳои инсон рушди ҷамъияти шаҳрвандӣ имконпазир мегардад. Ин принсипҳо дар Конститутсия инъикос ёфтаанд, аммо мо инро инкор намекунем, ба пуррагӣ дар амал татбиқ намеёбанд. Ва, яке аз сабабҳои асосӣ дар ин бобат—камбудии кори ҳокимияти судӣ мебошад.

Аз ин рӯ чуқур омӯхтани таҷрибаи мамлакатҳои тараққиёфтаи демократӣ оиди таҷдид ва либеризатсияи нормаҳои юридикию ҳуқуқӣ ва такмили шаклҳои фаъолияти органҳои судӣ аз масъалаҳои муҳим ва актуалии рӯз махсубанд. Масъалаҳои муносибати байниҳамдигарии ҳокимияти судӣ ва воситаҳои ахбори умум эътибори алоҳидаро тақозо дорад. Чунин анзавсозии васеъ чун ислоҳоти судию ҳуқуқӣ албатта ба дастгирии ҳамаҷонибаи ВАУзарурат дорад. Маҳз онҳо метавонанд ва ба ин вазифадоранд, ки ба тафаккури умум таъсир намоянд тафаккури ҳуқуқии одамонро ташаккул медиҳанд, маданият ва донишҳои онҳоро дар ин соҳа рушду камол мебахшанд. Аз ин ки, одамон чи тарз асосҳои ислоҳотро қабул мекунанд ва онро дастгирӣ менамоянд, натиҷаҳои ниҳоии татбиқи ислоҳот вобастагӣ доранд.

Таъмини дастрасӣ ба ҳақиқати судӣ имконияти минбаъда содда намудани корҳои ибтидоии қабули арзу шикоятҳои даъвоиро барои шаҳрвандон, тартиби баррасии онро осон хоҳанд кард.

Самти ҳафтум—ин омили инсонӣ, ин ченакҳои инсонӣ дар ниҳояти кор самти асосӣ ва натиҷаи самаранокии ислоҳотро муайян менамоянд.

Ин дар амал татбиқ намудани сиёсати пуриқтидори иҷтимоӣ бо дар назардошти хусусиятҳои демографӣ ва дигар хосиятҳои алоҳидаи миллии аҳолӣ мебошад. Ба фикрам, дар бораи эътибори ҳукумат нисбати рушди инфраструктураи иҷтимоӣ, доираи таълиму тарбия ва нигаҳдории тандурустӣ, такмили коргузории нафақа, ҳимояи аҳолӣ аз таъсироти бади экологӣ ҳоҷат ба шарҳу эзоҳ нест. Ҳамаи ин, бояд ки доиман тақвият ёбанд.

Мо набояд аз хотир дур намоем, ки дар қишлоқ, шаҳр, вилояте, ки ба соҳаи иҷтимоӣ эътибори доимӣ дода мешавад, эътирофи одамон ба даст меояд, метавон бо камоли боварӣ гуфт, ки дар ин ҷо одамон сиёсати пешгирифтаро дастгирӣ менамоянд. Ин ҳақиқати оддист.

Яке аз қисматҳои муҳимтарини ташаккули асосҳои ҷамъияти шаҳрвандӣ дар ҷомеа ин ғамхории рӯзафзун дар соҳаи маориф ва мафкура мебошад, ки омили такомули доимии инсонияни аст.

Ҳамаи ин бояд, ки ба принсипҳои доимии таҳдоби рушди ҷомеа табдил ёбанд ва системаи ягонаи амалиёт шуда, дар он: Мафкура, Ахлоқ, Дониш мавқеи асосиро ишғол намоянд.

Ҳар ин се қадриятҳо ҳамеша дар маркази диққати халқамон қарор мегирифт. Ва, дини мо ҳам ва тамоми фалсафаи Шарқ ин қадриятҳоро дар маркази эътибор қарор медошт ва онро ба сифати шароити муҳими инкишофи ҷомеа тавсиф медошт. Демократия, ҷамъияти шаҳрвандӣ, таъминоти ҳуқуқҳо ва озодиҳои инсон танҳо вақте имконпазир мешаванд, ки одамон босавод бошанд. На ин ки одам истеъмолкунандаи самараҳои демократия, балки ӯро лозим аст, то шахси фаъолу созанда ва ҳомии он гардад—фақат дар чунин ҳол ӯ бо маънии томи ин калима шаҳрванд мешавад.

Бузургаждоди мо Абӯ Наср ал-Форобӣ дар асари худ «Шаҳри оқилон» таъкид медорад, ки фақат дар ҷомеаи босавод, одамонаш дар савияи баланди илму дониш,аҳлоқ, маориф қарор доранд, пешравии муфиди иҷтимоӣ имконпазир аст.

Дӯстони азиз!

Ҳама ин принсипҳо, тамоилҳои пешгирифтаи мо, тавре, ки худи шумо дида истодаед, идомаи мантиқӣ ва обективонаи сиёсатест, ки дар таҷдид ва модернизатсияи ҷомеаи мо ва сохтори давлатиамон аз рӯзҳои аввали ба даст овардани истиқлолияти кишвар пеш гирифтаем ва тадриҷан ба ҳаёт татбиқ мешавад. Дар асл, ин давоми ҳамон панҷ принсипи тараққиёти иҷтимоӣ-иқтисодӣ, сиёсист, ки модели ӯзбекии тараққиёт ном гирифтааст.

Дар баробари ҳамин, ин самтҳо ҷавобест ба он сару садоҳо ва таҳдидҳо ба муқобили амният дар ин ҷаҳони бо суръат тағирёбанда аст, ки мо ба онҳо ҷавоби муносиб пайдо бояд намоем, то ба мақсади асосии ҳаёти худ бирасем: зиндагии муносиб, тавре, ки дар мамлакатҳои пешрафта, демократи зисту зиндагӣ доранд, таъмини сулҳу оромӣ дар кишвар расидан ба тараққиёти мамлакат, саодат ва некӯаҳволии халқ.

(Давомаш дар саҳ.3)

Самтҳои асосии амиқ гардондани бозсозиҳои демократӣ ва ташаккул додани асоси ҷамъияти шаҳрвандӣ дар Ӯзбекистон

Депутатҳои мӯҳтарам!

Имрӯз ман мехостам ба масъалаҳои вобаста ба ислоҳоти Қувваҳои Мусаллаҳ муфассал истода гузарам. Яке аз масъалаҳои умдаи сохтмони ояндаи Ӯзбекистони навин ин ба вуҷуд овардани чунин Қувваҳои Мусаллаҳ мебошад, ки аз нигоҳи миқдор—камшумор, зудамал, бо яроқу аслиҳа ва техникаи замонавӣ муҷаҳҳаз бошад, ба талаботи замони ҳозира ҷавобгӯ бояд бошад, ба муҳофизати сарҳадот ва яклухтии ҳудуди мамлакатамон қодир буда, сулҳу оромии халқамонро таъмин намояд.

Аз ҳеҷ кас набояд пӯшида бошад, ки ислоҳот оиди таъсиси артияи амалан нави касбӣ чанд сол боз дар маркази диққати мо қарор дорад.

Мақсади асосии мо ташкили ҳақиқатан ҳам Қувваҳои Мусаллаҳи касбӣ мебошад, ки дар он хизмат намудани низомиён татбиқи донишҳои касбӣ ва таҷрибаҳои онҳо ба ҳаёт бояд бошад ва ин, барои мутахассиси агроном дар хоҷагии қишлоқ, барои инженер, дар саноат ва сохтмон бояд амалӣ гардад. Ҳақиқатан, инро бояд гуфт, ки хизмати аскарӣ аз одам, нисбати дигар касбу кор мардонагӣ, матонат ва ҷонфидоиро тақозо менамояд; талаб менамояд, ки ба қасамёд дар назди Ватан содиқ бимонад.

Хизмат дар артиш барои ҳар як ҷавонмард, барои ҳар як шаҳрванди мамлакати мо на фақат иҷрои қарзи Конститутсионӣ, инчунин бояд кори боифтихор, бошуур, интихоби ҳақиқии ҷои худ дар ҷамъият, дар ҳаёт бошад. Ва, мутобиқ ба ин, ки ин хизмат то дараҷае душвор ва хатарнок, дар баробари ҳамин, вай барои давлат ва ҷомеа пурмасъулият ва зарур аст, мутобиқан, мукофоти иҷрои ин амал бояд пурарзиш, аз тафохур ва эътибор бояд саршор бошад. Мақсади асосӣ ва моҳияти сиёсати давлати худро дар соҳаи сохтори ҳарбӣ мо дар ҳамин мебинем.

Мо артишеро бояд ба вуҷуд оварем, ки мувофиқи таҷрибаҳои мамлакатҳои пешрафтаи дунё дар асосҳои қарордодӣ, яъне дар асоси шартномаи ҳар як хизматчии ҳарбӣ бо давлат таъсис меёбанд. Дар шартнома, аз як тараф, возеҳу равшан бояд ҳама шарту шароитҳои хизмат, маош, пешомадҳои камолоти хидматии низомиён, муҳофизати иҷтимоии оилаҳои онҳо ва дигар шароитҳо зикр ёбад, аз тарафи дигар, он ӯҳдадориҳое, ки дар назди Ватан ҳар як фарди низомӣ, сарфи назар аз унвон ва лавозимаш, мегирад, зикр меёбанд. Албатта, ба сабабҳои маълум, дар борам он вазифаҳое, ки дар ҷараёни ислоҳоти Қувваҳои Мусаллаҳ ҳал шуда истодаанд, ё ҳаллу фасл мешаванд, муфассал гуфта наметавонам.

Бо вуҷуд, қайд намудан ҷоиз, ки дар 3-4 соли охир дар соҳаи азнавсозии Қувваҳои Мусаллаҳ, мувофиқи доктринаи Мудофиа, ки ба худ ҷузъу томҳои Вазорати мудофиа, қӯшунҳои сарҳадӣ, подразделенияҳои махсуси ВКД ва УАМ ташкилотҳои ҳарбии дигар соҳаҳоро дар бар мегиранд, корҳои васеъ ва пураҳамияти ба як мақсад равонагардида ба сомон расонда шуданд.

Ислоҳоти Қувваҳои Мусаллаҳи мо бо дар назардошти ташхису хулосаҳое, ки аз ҳодисаҳои замон, таҳдидҳо ба бехатарии мамлакат бармеоянд, аз характер ва хосиятҳои амалиётҳои ҷангие, ки имкон дорад, зуҳур намояд, ҳамчунон бо дарназардошти хусусиятҳои амалиёти низомӣ дар театри амалиёти ҳарбӣ дар минтақаи Осиёи Марказӣ сурат мегиранд.

Ба мақсади гузаронидани сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи мудофиа ва сохтори низомӣ, таъмини назорати муфид аз болои Қувваҳои Мусаллаҳ, дар натиҷаи омӯзиши чуқури таҷрибаҳои давлатҳои демократӣ дар ин соҳа вазифаҳо ва функсияҳои Вазорати мудофиа ва дигар сохтори қудратии ҷумҳурӣ мавриди баррасӣ қарор мегиранд.

Ба шумо маълум, ки ду сол ин ҷониб вазифаи вазири мудофиаи кишварро шахси мулкӣ дар ӯҳда дорад. Системаи нави ягонаи идоракунии қӯшунҳои дар ҳудуди мамлакат ҷойгирифта сарфи назар аз мансубияти он ба кадом ташкилот, ҷорӣ гардидааст. Штаби ягонаи Қувваҳои Мусаллаҳ, ки органи ягонаи фармондеҳи оиди кор карда баромадан ва дар амал ҷорӣ намудани амру фармонҳо марбут ба муҳофизати ҳарбии истиқлолият ва бутунии ҳудудҳои Ҷумҳурияти Ӯзбекистон таъсис ёфтааст.

Ҳамкории наздик ва системаи муфиди идоракунии ҳама намудҳои қӯшунҳо таъмин мешаванд, системаи таъминоти амнияти мамлакат такмил меёбанд, ки ин имкон медиҳад, сатҳи зарурии қобилияти мудофиавии давлатро бо сарфи қобили мулоҳизаи ками омилҳои моддӣ ва молӣ таъмин медорад. Бо назардошти хусусиятҳои ҳудудӣ, хосияти амалиётҳои ҳарбии имконпазир дар ҷанги замонавӣ ва ба мақсади таъмини амнияту мудофиаи боварибахши бутунии ҳудудҳои мамлакат дар самтҳои муҳимтарини амалиёти округҳои ҳарбӣ дар асосҳои воҳидҳои ҳарбӣ-маъмурӣ ба вуҷуд оварда шудаанд. Структураи (сохтори) ба тамом нави ташкилоти Қувваҳои Мусаллаҳ ҷорӣ мешаванд, сохторҳои ташкилӣ-лавозимӣ аз нав дида баромада шуданд, подразделенияҳои ибтидоии ҷангӣ ва вазифаю мақсадҳои он мушаххас мегарданд, аз рӯи таҷрибаҳои мамлакатҳои пешрафта подразделенияҳои махсуси амалиётӣ ташаккул меёбанд.

Шаклҳои тамоман нави тайёр намудани хизматчиёни ҳарбӣ-мактабҳои тайёр намудани сержантҳо, марказҳои тайёрӣ, бо истифодаи технологияи компютерӣ, усулҳои мудел намудан ва симулятсия, дигар шаклҳои муосири таълим ҷорӣ мешаванд.

Дар охири охирон мо модели худии сохтори Қувваҳои Мусаллаҳро ба вуҷуд овардем ва онро дар амал ҷорӣ менамоем, ки дар натиҷа, рол ва мавқеи вай дар системаи сохтори давлатӣ ва таъмини амнияти ҳудуд ва сарҳадоти кишвар тағир меёбад.

Дар натиҷаи ин, муносибати одамон ба Қувваҳои Мусаллаҳ таври чашмгир тағир меёбад. Дар тафаккури ҷомеа он беш аз пеш ба кулли, халқӣ ном гирифта, аз қисматҳои таркибии давлати миллӣ ва мустақил, чун рамзи ифтихори умумии мо дониста мешавад.

Ба фикрам ҳоҷат ба он нест, ки мо исбот намуда гӯем, ки ислоҳоту ташаккули артиши сифатан нав-ин якбора сурат намегирад. Ҷараёни ислоҳоти Қувваҳои Мусаллаҳи мо масъала ва муаммоҳои навро пеш мегузоранд. Онҳоро ҳал бояд кард. Ба баъзе аз онҳо ман мехостам таваққуф намоям.

Якум. Хизмати қарордодӣ худ аз худ дар назди мо суол пайдо мекунад. Аз ҷумла: қарордодиҳо аз киҳо иборатанд? Ҷавоб— маълум. Аз онҳое, ки хизмати аскариро хатм кардаанд, тайёрии ҳарбӣ гирифтаанд, образ дода, гӯем, аз ҳисоби онҳоеанд, ки аллакай «бӯи борутро» дидаанд. Ҳақиқатан ҳам дар ҳама армияҳои касбӣ, ки дар асосҳои қарордодӣ ба амал омадаанд, шартнома бо онҳое баста мешавад, ки соҳиби маълумоти тайёрии ҳарбианд, мутахассисони тайёри касби ҳарбӣ мебошанд. Мухтасар гӯем, контингенти аз тайёрии ҳарбӣ гузашта, ин ҳамон базаест, ки дар асоси он ҳар як армияи касбӣ созмон меёбад.

Агар бар замми он, ба ҳисоб гирем, ки ба милиса, органҳои муҳофизати ҳуқуқ имрӯз, таври одат, онҳоеро ба хизмат мепазиранд, ки мактаби ҳарбиро гузаштаанд, ин боз масъалаи зарурати мавҷудияти контингенти қобили қабулро ба миён мегузорад, ки тарбияи ҳарбиро гузаштаанд. Дар баробари ҳамин аз аҳамият холӣ нест, ки зарурати захираи мавриди ниёзро дар ҳолатҳои тезу тунд шудани вазъият дар сарҳадҳо ва минтақа ба эътибор гирем.

Масъалаи зарурати соҳиб будан ба контингенти аз тайёрии ҳарбӣ гузашта ва таълимоти низомӣ дида аҳамияти махсус касб менамояд.

Масъалаи дигари муҳим. Ба шумо маълум, ки контингенти баном даъватшаванда, онҳое, ки аз рӯи вазъи саломатиашон ё дигар сифатҳо қобили даъват ба хизмати аскарианд, гуфтан мумкин хеле зиёд, 3-4 маротиба бештар аз шумораи он ҷавононе, ки ҳамасола (соле ду бор) ба хизмати ҳарбӣ даъват мешаванд.

Ин ҷо аз ҳеҷ кас пӯшида нест, ки ба субективизм муҳит фароҳам оварда мешавад, аниқтар гӯем, барои вайрон кардани қонун шароит ба миён меояд.

Хулоса, вазъияте ба миён меояд, ки сардорони шӯъбаҳои ноҳиявии корҳои мудофиа ва комиссияҳои даъватӣ дар ҳоле қарор меёбанд, ки тақдири даъватшаванда дар дасти онҳост, фақат онҳо метавонанд ҳал кунанд, ки киро даъват кунанду киро аз хизмат мавқуф мононанд, одатан шароити харида гирифтан ба миён меояд.

Тавре ки натиҷаҳои санҷиши махсуси ба қарибӣ оиди ташкили хизмати алтернативӣ ва ҷараёни сипарӣ шудани он гузаронида шуд, дар ҷойҳо маълум шуданд, ки дар ин соҳа камбудиҳои калони вайрон кардани қонуни дар амалбуда ҷой доранд.

Қариб аз се як ҳиссаи даъватшудагони хизмати алтернативӣ, ки тирамоҳи соли 2002 аз вилоятҳои Фарғона, Андиҷон, Самарқанд, Қашқадарё, Хоразм ва шаҳри Тошканд батамом сиҳҳату саломат будаанд, ки комиссия ба ин шаҳодат додааст, баъдтар, ҳангоми даъват, онҳоро ғайриқонунӣ сиҳҳатиашон маҳдуд гуфта, ба хизмати алтернативӣ гузаронидаанд.

Он ҳодисаҳое ҳам кам нестанд, ки аз тарафи даъватшавандагон ҳуҷҷатҳои қалбакӣ пешниҳод мешаванд, ки ҳуқуқи хизмати алтернативиро ба онҳо медиҳанд. Бисёр фактҳое низ мавҷуданд, ки ҷавонон расман дар рӯи коғаз дар хизмати алтернативии корхонаю ташкилотҳое мебошанд, ки дар он бояд хизмат намоянд, ба шӯъбаҳои хизмати алтернативии Вазорати Мудофиа справкаҳои қалбакӣ пешниҳод менамоянд.

Чунин вазъи кор моро ӯҳдадор менамояд, ки системаи хизмати алтернативиро ба куллӣ аз нав дида бароем, қарорҳои қатъӣ оиди куллан аз байн бурдани ин камбудиҳои дар соҳаи даъват ба хизмати ҳарбиро аз байн бубарем. Лозим аст, ки бори дигар ба қонуни дар соли 1992 қабулгардида «Дар бораи ӯҳдадориҳои умумии ҳарбӣ ва хизмати ҳарбӣ» ва «Дар бораи хизмати алтернативӣ» таҷдиди назар намоем ва онро куллан дида бароем. Бояд чунин система ва чунин механизми даъвати аскариро ба вуҷуд оварем, ки қабл аз ҳама, ҳар гуна қонуншиканиро аз байн бибарад.

Дар бораи зарурати тағйир додани системаи даъват, гузаштани хизмат таҷрибаи давлатҳои пешрафта қобили таваҷҷӯҳ аст, бо диққат онҳоро ташхис намуда, тарзи беҳтарину пешқадам ва қобили қабулашро бояд интихоб намоем. Аммо имрӯз, аз ин минбар истифода намуда, мехостам, ки эътибори шуморо ба як ҷиҳати муҳими ин ислоҳоти дар соҳаи Қувваҳои Мусаллаҳ пешбинишуда нигаронам—чӣ бояд кард, ки хизмат дар артиш ҳақиқатан ҳам кори ифтихорӣ гардад, чӣ бояд кард, ки аз хизмати аскарӣ сар напечонанд, баръакс кӯшиш намоянд, ки ба он ҷалб шаванд. Чӣ бояд кард, ки ба хизмати аскарӣ ҷавононе даъват карда шаванд, ки ба ин хизмат муносибанд, чунинҳоро бояд интихоб намуд.

Барои муваффақ шудан ба ин мақсад ман пешниҳод мекунам, ки мӯҳлати хизмати аскарӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳ аз 18 ба 12 моҳ фароварда шавад.

Мехоҳам далелҳои аз ҳама муҳимтаринро дар ин бобат пешниҳод намоям.

Далели аввал. Тавре ки таҷрибаҳои давлатҳои пешқадам нишон медиҳанд 12 моҳ барои як ҷавонмард ба куллӣ кифоя аст, ки дониши зарурӣро: дар тайёриҳои зимистона, баҳорина ва тирамоҳӣ ба даст оварда, таҷрибаҳои муомила намудан бо яроқу аслиҳаи замонавиро ба даст орад, аз гузаронидани амалиёти ҷангӣ бохабар гардад. Аз ҳама муҳимаш ин аст, ки дар ин муддат ӯ метавонад таълими низомӣ гирифта, таҷриба андӯзад. Ин муддат ба куллӣ кифоя аст, ки намунаи онро мо дар чунин мамлакатҳо, ба мисли Олмон, Дания, Испания, Норвегия, Полша, Австрия мебинем, дар ин кишварҳо инчунин хизмати ҳарбӣ аз 12 моҳ зиёд нест.

Далели дуюм. 12 моҳ ин 18 моҳ нест, ин бисёр маънӣ дорад. Вақте ки писар баъди якуним сол аз хизмати ҳарбӣ бармегардад, як масъала аст, масъалаи дигар ин ки ӯ баъди як сол ба хона баргардад. Худ аз худ маълум, ки дар чунин шароит ҷавонмард бо кӯшиш ва хоҳиши худ ба хизмати аскарӣ меравад. Ин хеле муҳим аст.

Далели сеюм. Мӯҳлати нав, нисбатан кӯтоҳи хизмати аскарӣ батамом кифоя аст, ки ҷавонмард барои интихоб намудани роҳи ҳаёти худ ба хулосае ояд, касберо интихоб намояд, ки дар он худро ба таври комил зуҳур созад: хоҳ хизмати мулкӣ ва хоҳ хизмати низомӣ.

Далели чорум. Он омил низ аҳамияти муҳим дорад, ки бо кам шудани мӯҳлати хизмати аскарӣ фарқи байни мафҳуми «кӯҳнахизмат» ва «навомада» аз байн меравад. Муносибатҳои бештар солим ва дуруст дар коллективи аскарон барқарор мегардад.

Боз як масъала—хизмати алтернативӣ.Худи ҳаёт тақозо дорад, ки имрӯз хизмати алтернативӣ аз нав дида шавад. Ба ҳар сурат, ба он шакле, ки ин хизмат имрӯз дар ҳаёт ҷой дорад, худро сафед накард. Инро эътироф бояд кард.

Ба ҳамин муносибат ташкили комиссияи махсус аз ҳисоби экспертҳои ҳарбӣ ва мулкӣ зарур аст, ки онҳо Консепсияи нави даъват ба Қувваҳои Мусаллаҳ, гузаштани хизмати аскариро кор карда бароянд.

Дар ин консепсия зарур аст, ки дар навбати аввал масъалаи дар мамлакатҳои дигар ҳал шудани масъалаҳои дар боло зикршуда ба эътибор бояд гирифта шавад, зеро таҷрибае ба мо лозим аст, ки вай намуна бошад.

Бояд фикру мулоҳизаҳои он ветеранҳое, ки дар давраҳои душвортарини таърихи мо дар Қувваҳои Мусаллаҳ хизмат намуда, таҷрибаи калони қумондонӣ ва аскарӣ доранд, бояд ба эътибор гирифта шаванд.

Бояд ҳамчунин пешниҳодоти он писарони мо низ ба эътибор гирифта шаванд, ки акнун ба наздикӣ хизмати аскариро хатм кардаанд ва ё ҳанӯз дар сафҳои Қувваҳои Мусаллаҳи Ӯзбекистон давраи хизматро мегузаронанд.

Ҳамзамон бо ин ба ин комиссия бояд супурда шавад, ки консепсияи дар Ӯзбекистон ҷорӣ намудани институтҳои резервистони (дар захира будагони) Қувваҳои Мусаллаҳ низ кор карда баромада шаванд.

Дар консепсия дар асоси чуқур омӯхтани таҷрибаи мамлакатҳои пешрафта, ки хизмати резервистон муфид истифода мешаванд, бояд мақом, вазифа, принсипҳои ташаккулу ҷамъбандии резервистон, механизмҳо ва истифодаи босамараи онҳо дар соҳаи мудофиаи мамлакат чӣ дар давраи осоишта ва чӣ дар давраи ҷанг бояд муайян гарданд.

Ин консепсияҳо бояд ки хеле чуқур кор карда баромада шаванд ва ҳангоми дида баромадани қонунҳои қабулгардида ҳамчун асос хизмат намоянд. Ҳамчунин дар мавриди қабули лоиҳаҳои нави қонуни марбут ба хизмати аскарӣ низ он чун асос бояд хизмат намояд.

Фикр мекунам, ки ҳамаи инро мумкин ва зарур аст, ки дар мӯҳлатҳои кӯтоҳтарин ба амал барорем.

Ҳамватанони мӯҳтарам!

Мехостам бори дигар такрор намоям. Дар мӯҳлати нисбатан кӯтоҳи гузаштаи давраи тараққиёти Ӯзбекистони соҳибистиқлол мо роҳи оддиро аз сар нагузарондем, ин роҳи мо имтиҳони ҷиддие буд, мураккаб, вале давраи пуршарафест дар таърихи бисёрасринаи мо.

Аз ҳама муҳимаш, аз ҳама асосиаш ҳамин, ки халқи мо ба тамоми ҷаҳониён исбот карда тавонист, ки вай матонат ва сабру бардошт, заковат ва қалби кушод дорад, меҳнатдӯст мебошад ва имкониятҳои калони созандагӣ дорад. Пеш аз ҳама, ба қобилияти худ, қувваи худ, дониши худ такя намуда, сӯи мақсадҳои пешгузоштааш пеш меравад.

Дар пеш вазифаҳои нав истодаанд.

Он вазифаҳои муҳим, принсип ва самтҳое, ки дар бораашон қаблан сухан рафт, ва дар ин хусус рӯирост гӯем, ин ҳама барои ҷамъияти мо ва халқи мо гапи нав намебошад. Ҳамаи ин изҳори дар як система зикрёфта, барномаи муттаҳидсохта ва баҳам марбути мақсад ва вазифаҳоеанд, ки дар ҳаёт татбиқ кардани ҳамаи онро мантиқ ва ислоҳоти бозорие, ки аз рӯзҳои аввали истиқлолият дар мамлакати мо ба ҳаёт татбиқ мешаванд,тақозо доранд.

Ин моҳиятан барномаи ҳамаҷиҳата фикр кардашуда ва равшанест, ки ба ин роҳи азнавсозӣ ва гул-гулшукуфӣ Ӯзбекистон пеш меравад.

Аз имконият истифода намуда, ман мехостам эътибори шуморо ба ин чиз ҷалб намоям.

Он чи ки мо имрӯз месозем—ҳаёти нав, ҷамъияти нав, инро мо қабл аз ҳама барои худамон ва барои фарзандони худ, барои онҳое, ки корҳои мо шурӯъ намударо давом медиҳанд, месозем.

Бе ҳеҷ шакку шубҳа, бо баэътибор гирифтани он хоҳиш ва боварӣ, ки мо ба насли оянда дорем, ҳар яки мо мехостем ва ман ба ин мӯътақидам, ки фарзандони мо бо ҳамин хел фахру ифтихор дар бораи мо, дар бораи падару модаронашон ҳарф хоҳанд зад. Пас, биёед ба ҳамин муносиб кор кунем, ҳамаи он корҳоеро ба сомон расонем, ки фарзандони мо моро бо ифтихор ба забон гиранд.

Аз самими қалб мехоҳам ҳамаи шуморо ба муносибати 11-солагии истиқлолияти Ӯзбекистон табрик намоям.

Ба ҳамаи шумо саломатии қавӣ, дар корҳоятон муваффақият, дар хонадонатон серию пурӣ орзу мекунам.

Мактуби якдилӣ

Ба унвони Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Ислом Каримов мактуб аз мири шаҳри Ню- Йорк Майкл Блумберг бо хоҳиши иштирок намудан ба тадбирҳо бахшида ба яксолагии амалиёти террористии 11 сентябри солии 2001 расид. Дар рафти маросими ёдбуд, ки оғози он ба 11 сентябри соли кунун таъин гардидааст, мири Ню-Йорк дар ҳузури меҳмонон ва пайвандони қурбониёни фоҷиа Оташи абадиро дар маҳали собиқ Маркази умумиҷаҳонии тиҷоратӣ фурӯзон мегардонад.

Ба ҳамин муносибат Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Ислом Каримов мактубро ба унвони мири шаҳри Ню-Йорк Блумберг ирсол намуд.

Ба мӯҳтарам Майкл Блумберг-
мири шаҳри Ню-Йорк.

Мӯҳтарам ҷаноби Блумберг,

ба шумо барои таклифатон дар бобати иштирок дар маросими ёдбуд бахшида ба яксолагии воқеаҳои фоҷиабори 11 сентябри соли 2001 миннатдории самимонаи худро баён мекунам.

Ва санаи мазкур ба таърихи инсоният ҳамчун «рӯзи сиёҳ», рӯзи таҷовузи даҳшатноки қувваҳои бад бар зидди тамоми инсонияти сулҳдӯсти саросари Замин ворид гардид.

Мо барои фаромӯш кардани қурбониёни ин амалиёт ҳақ надорем ва бояд тамоми корро ба ҷо оварем, то ки ҳифзи ҳаёти осудаҳолона ва амнияти одамон, боварии онҳоро ба рӯзи оянда боэътимод таъмин созем.

Оташи абадие,ки шумо бегоҳии 11 сентябр фурӯзон мегардонед, рамзи хотираи ҳазорон одамони бегуноҳе мегардад, ки як сол муқаддам дар Ню-Йорк ва Вашингтон фавтидаанд, рамзи қатъияти рӯҳ ва азму иродаи шикастнопазири халқи Амрико мегардад.

Ба фикрам, маросими мазкур ва Оташи абадӣ ҳамчун рамзи муттаҳидии бемаҳдуд ва ҳамкории давлатҳо ва халқҳо дар кори мубориза ба муқобили решакан кардани терроризм, қарор ёфтани тартиби бехавфии дунё мегардад, ки асоси онро сабру таҳаммули байниҳамдигарӣ ва саъю кӯшиш ба сӯи пешрафт ташкил медиҳад.

Муҳтарам, ҷаноби мир,мутаассифона, тадбири корам ба ман имконият намедиҳад дар ин тадбири муҳим иштирок кунам. Вале бо дилпурӣ дар ин бобат ҳарф задан мумкин аст, ки дар рӯз ва айёми гузарондани маросими ёдбуд халқи Ӯзбекистон ва шахсан ман фикран ва қалбан якҷоя бо Шумоён, сокинони пурҷасорати Ню-Йорк ва тамоми халқи Амрико мебошем.

Аз маврид истифода бурда, ба Шумо, ҷаноби Блумберг тандурустӣ ва комёбиҳоро дар фаъолиятатон, ба тамоми ню-йоркиён хотирҷамъӣ, сулҳу осоиш ва фаровониро таманно дорам.

Бо камоли эҳтиром Ислом КАРИМОВ,
Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон.

Фармони Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон

Дар бораи тадбирҳо оид ба рағбатноксозии минбаъдаи рушди низоми лизингӣ

Мувофиқи Қонуни Ҷумҳурияти Ӯзбекистон «Дар бораи лизинг» ва ба мақсади баланд бардоштани нақши фаъолияти лизингӣ дар муҷаҳҳазонидани соҳаҳои иқтисодиёт, махсусан соҳибкории хурду миёна, бо таҷҳизоти замонавии технологӣ, ҳамчунин фурӯши таҷҳизот ва техникаи истеҳсолоти худии истеҳсолгарони ватанӣ:

1. Аз 1 сентябри соли 2002 озод карда шаванд:

пардохтҳои лизингӣ—аз андоз ба арзиши иловагӣ;

таҷҳизоти технологие, ки ба ҳудуди Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ҳамчун лизинг дода мешаванд—аз боҷу андози гумрукӣ барои арзиши иловагӣ ҳангоми аз тарафи бонки ваколатдор тасдиқ кардан бо ҳуҷҷати дахлдор.

2. Аз 1 сентябри соли 2002 муқаррар карда шавад:

субектҳои хоҷагидорӣ-лизингирандагон аз додани андоз ба амволе озод карда мешаванд, ки ба лизинг ба мӯҳлати арзи амали шартномаи лизинг дода мешаванд;

ҳангоми андозситонӣ аз лизингдиҳанда аз даромади умумии он миқдори фоиз ва дигар пардохтҳои муқарраргардидаи вом соқит карда мешавад, ки барои ихтиёрдорӣ кардани амвол ба мақсади додани лизинг онҳо мегиранд.

3. Ба Вазорати адлияи Ҷумҳурияти Ӯзбекистон супурда шавад, ки дар бадали як моҳ:

якҷоя бо Кумитаи давлатии гумрук, Кумитаи давлатии андоз ва Вазорати молияи Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ба Девони Вазирон таклифро дар бораи тағйиротҳо ва иловаҳо ба қонунгузории ҷорӣ пешкаш кунанд, ки аз Фармони мазкур бармеояд;

бо ризомандии Вазорати молияи Ҷумҳурияти Ӯзбекистон таклифро оид ба тартиби кашида гирифтани обекти лизинг аз лизингдиҳанда ба лизинггиранда дар мавриди халалдор шудани ӯҳдадориҳои лизинггиранда аз рӯи шартномаи лизинг таҳия созад ва ба Девони Вазирон пешкаш намояд.

4. Ба Вазорати молия, Кумитаи давлатии андоз, Кумитаи давлатии гумруки Ҷумҳурияти Ӯзбекистон супурда шавад, ки дар бадали як ҳафта мувофиқи тартиби муқарраргардида ба санадҳои мавҷудаи меъёрӣ тағйироту иловаҳоро дароранд, ки аз Фармони мазкур бармеояд.

5. Назорати иҷрои Фармони мазкур ба зиммаи ҷонишини Нахуствазири Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Р.Азимов гузошта шавад.

6. Фармони мазкур дар матбуот чоп карда шавад.

Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон
И.КАРИМОВ.

шаҳри Тошканд, 28 августи соли 2002.

Навгониҳои Тоҷикистон

Тоҷикистон тарафдори ризомандгардонии матн

Тоҷикистон аз худи аввал дар раванди дар Осиёи Марказӣ ба вуҷуд овардани минтақаи аз силоҳи ядроӣ орӣ фаъолона иштирок дорад. Дар ин бора Президенти Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонов дар рафти мулоқот ба ҷонишини Сармуншии СММ оид ба яроқпартоӣ Ҷанаятха Дханапал хабар дод. Чуноне ки котиби матбуоти Президенти Тоҷикистон Зафар Саидов хабар дод, Эмомалӣ Раҳмонов фикри худро дар бобати тезтар ризоманд гардондани матни Шартномаи созмон додани минтақаи аз силоҳи ядроӣ орӣ дар Осиёи Марказӣ баён кардааст. Вай зикр намудааст, ки «Барномаи СММ «Рушд—бар ивази силоҳпартоӣ» барои Афғонистон аҳамияти калон дораду маҳаки муҳим дар бобати таъмини сулҳу осоиштагӣ дар мамлакати мазкур мебошад».

Э.Раҳмонов роҳбарияти СММ-ро даъват намудааст, ки нақши мутобиқгарии худро оид ба тамоми ҷиҳатҳои раванди сулҳхоҳона дар Афғонистон баланд бардошта, ҳам соҳаи ҳарбиву сиёсӣ, ҳам иҷтимоиву иқтисодии онро фаро гирад. Зеро онҳо ба ҳам узван пайваст мебошанд.

Президенти Тоҷикистон нуқтаи назари худро дар бобати зарурати вусъат додани мандати қувваҳои байналхалқии сулҳовар дар тамоми минтақаҳои Афғонистон зикр намудааст. Зикр ёфтааст, ки Тоҷикистон ӯҳдадории худро аз рӯи ҳуҷҷати Венагии ТАҲА аз соли 1999 дар бобати таҳкими тадбирҳои эътимод ва амният ва дигар ҳуҷҷати ТАҲА оиди муовизаи иттилоот дар бобати силоҳи сабуки оташфишон пурра иҷро мекунад. Э.Раҳмонов изҳор намуд, ки ба ҳамкорӣ бо СММ оид ба тамоми самтҳои муаммоҳои силоҳпартоӣ ва ҳамкории зич бо Маркази минтақавӣ оид ба силоҳпартоӣ дар Осиё ва Минтақаи уқёнуси Ором тайёр аст. Ҷонибҳо дар ин бобат изҳори боварӣ карданд, ки ҳамкорӣ байни Ҷумҳурияти Тоҷикистон ва СММ самтҳои навро пайдо карда, ба талабҳои замон ҷавобгӯ мегардад.

Консепсияи рушд

Президенти Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонов Консепсияи рушди соҳаҳои маҷмӯи сӯзишвориву энергетикии Тоҷикистонро ба давраи солҳои 2003-2005 тасдиқ намуд. Чуноне ки котиби матбуоти сарвари давлат Зафар Саидов баён кард, мақсади асосии консепсияи мазкур—таъмини мустақилияти сӯзишвориву энергетии мамлакат мебошаду қисми муҳими бехавфии иқтисодии мамлакат ба ҳисоб меравад. Тоҷикистон соҳиби захираҳои калони сӯзишвориву энергетикӣ мебошад. 53 фоизи захираҳои оби Осиёи Марказӣ дар ҷумҳурият ҳосил мегарданд, дар сохтори сӯзишвориву энергетикӣ мувозанаи захираҳои энергетикӣ 90 фоизро ташкил медиҳад. Захираҳои умумии нерӯӣ соле 527 миллиард киловатт-соатро ташкил медиҳад. Дараҷаи замонавии истеҳсоли энергияи барқ 6,5 фоизи нерӯи гидроэнергетикии аз нигоҳи техникӣ мусоидро ташкил медиҳад. Захираҳои нафт, газ ва конденсати гази муоинагардида 1033 миллион тонна сӯзишвории шартиро ташкил медиҳад. Барои вусъат додани ҳаҷми истеҳсоли нафт, газ маблағҳои зиёд лозиманд. Захираҳои пешгӯишудаи ангишт 4-5 миллиард тонна аст. Ҳол он ки дар ҷумҳурият соли 2001 ҳамагӣ 25 ҳазор тонна ангишт истихроҷ гардидааст. Захираҳои сӯзишворӣ амалан дар ҳамаи минтақаҳои ҷумҳурият ҳастанд.

Бисёр конҳо дар маҳалҳои душворгузари кӯҳӣ ҷойгиранд. Аз бӯҳрон баровардани маҷмӯи сӯзишвориву энергетикии Тоҷикистон бо роҳи аз инҳисорот халос шудан ва аз нав сохтани корхонаҳои соҳаи сӯзишворӣ, амалӣ гардондани сиёсати сармоягузории Тоҷикистон оид ба рушди соҳаҳои номбаршудаи маҷмӯъ амалӣ гардонда мешавад. Баробари ин заминаи меъёриву ҳуқуқӣ ба мақсади таъмину танзими ҳамкории байналхалқии ба ҳамдигар муфид такмил дода мешавад. Консепсияи мазкур баъди ба амал баровардани сиёсати давлатӣ дар соҳаи энергетикӣ ба роҳбарӣ гирифта шуда, то 1 январи соли 2004 дар пойгоҳи нуктаҳои он барномаи томи панҷсолаи рушди соҳа таҳия мегардад.

Истгоҳи нави обуҳавосанҷӣ

То охири соли кунун дар доираи лоиҳаи минтақавии «Такмил додани захираҳои обии Осиёи Марказӣ», ки Оҷонсии Амрико оид ба рушди байналхалқӣ бо маблағ таъмин мекунад, аз тарафи ташкилоти мазкур ройгон ба Тоҷикистон чанд маҷмӯи таҷҳизоти замонавӣ барои ҷиҳозонидани шаш истгоҳи обуҳавосанҷӣ пешкаш карда мешавад. Дар ин бора дар Сарраёсати обуҳавосанҷии Тоҷикистон хабар доданд. Бо асбобу ускуна пурра таъмин кардани як истгоҳ 20 ҳазор доллар арзиш дорад. Пешбинӣ гардидааст, ки истгоҳҳои нави обуҳавосанҷӣ дар ағбаҳои Анзобу Шаҳристон, ноҳияҳои Тоҷикобод, Данғара, Рӯшон ва Навобод фаъолият мебаранд. Истгоҳҳоро мутахассисони амрикоӣ васл мекунанд, дар бобати омӯхтани асрори ин асбобу ускуна ба мутахассисони маҳаллӣ саҳм мегиранд. Соли 2003 гузоштани истгоҳи обуҳавосанҷӣ ба пиряхи Федченко дар назар дошта шудааст, ки аз соли 1995 боз кор намекунад.

Дастони тиллоӣ

Мусаввири мардумии Тоҷикистон, барандаи мукофотҳои ҷашнвораҳои байналхалқии эҷодиёти халқӣ Алӣ Яҳёев шастсола шуд. Ба ин сана бахшида маҷлиси мутантан дар Истаравшан ба амал омад. Раиси шаҳр Ҷумъа Зокиров дар суханронии худ зикр намуд, ки фаъолияти усто ҳанӯз солҳои 80-уми садаи гузашта оғоз ёфта буд. Асарҳои нодири санъат, ки бо дастони тиллоии ин марди ҳунарманд офарида мешаванд, ҳамтое надоранд. Онҳо чойхонаи «Истаравшан»-и боғи Дӯстии халқҳои шаҳри Душанберо оро медиҳанд. Портретҳое, ки ӯ аз чӯб бахшида ба Сино, Айнӣ, Турсунзода, Фирдавсӣ ва қаҳрамонҳои «Шоҳнома» тарошидааст, беназиранд. Дарвозаи чӯбкории ансамбли миллии Истаравшан, дарвозаи Осорхонаи таърихиву кишваршиносии шаҳри Панҷакент, бисту як сутуни нақшу нигордори масҷиди Савистони деҳаи Рӯғондаро маҳз ҳамин ҳунарвари номдор офаридааст. Ба ҷуз ин ҳазорон асбобу ускунаи таъиноти рӯзгор аз хонадони ҳазорон одамон ҷои муносиби худро ёфтаанд.

Алӣ Яҳёев иштирокдори бисёр намоишгоҳҳои байналхалқӣ дар Олмон, Швейтсария, Маскав ва дигар шаҳрҳои ҷаҳон мебошад.

«Туркистон-пресс»—«Вароруд».

Хайруллобобои фермер

Миқдори фермерон дар ноҳияи Пайариқи вилояти Самарқанд сол то сол меафзояд. Оқибат, ҳаҷми тайёркунии ғаллаву пахта пайваста вусъат меёбад. Соли кунун дар ноҳия 30 ҳазор тонна ғалла тайёр гардид. Акнун навбат ба пахта расидааст. Аз 12160 гектар ба даст овардани 27 ҳазор тонна пахта пешбинӣ гардидааст.

Хайруллобобо Бердиёров дар хоҷагии ширкатии «Ӯзбекистон»-и ноҳия бо фермерӣ машғул гардида, ба ана ҳамин хирман саҳми муносиби худро гузоштанист.

—Касе, ки меҳнат мекунад, қадру қимат меёбад,—мегӯяд сарвари хоҷагии фермерии «Байроқдор» Хайруллобобо Бердиёрови 75-сола.—Деҳқонӣ дар пойгоҳи фермерӣ ба оилаамон фоидаи калон меоварад. Ба фарзандону наберагон роҳу равиш нишон дода, бо ғаллакориву пахтапарварӣ машғул мегардем. Аз 4 гектар ғаллазорамон имсол 24 тонна ҳосил бардоштем. Дар 5 гектар пахтаи навъи нави «Омад»-ро кошта ҳосили фаровон мерӯёнем.

Хайруллобобо маслиҳатгару дуогӯи аҳли оила аст ва бо меҳнати зарбдоронааш ба ҳамагон намунаи ибрат мегардад.

Дар сурат: Хайруллобобои фермер бо ҳамсараш **Тағойгулмомо**.

Матн ва сурати Тоҳир Норкулов (ӮзА).

Ғамхорӣ ба модарони оянда

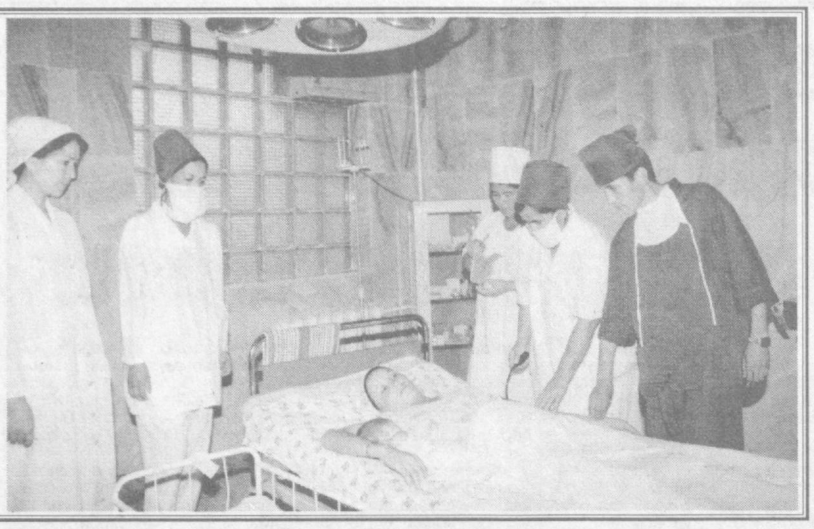

Ноҳияи Қизилтеппа яке аз маҳалҳои аз ҷиҳати иқтисодӣ пурқуввати-вилояти Навоӣ ба ҳисоб меравад. Дар ин ҷо ҳар сол шумораи аҳолӣ меафзояд ва талаб ба муассисаҳои хизматрасонӣ, аз он ҷумла, тиб пайваста баланд мегардад. Пештар бинои зоишгоҳ дар бинои ба он мосгардида маскан дошту як қатор муаммоҳоро ба миён овард. Бо назардошти ҳаллу фасли онҳо дар бинои Беморхонаи Марказӣ зоишгоҳи алоҳида ташкил гардид, ки дар як навбат 40 нафарро қабул карда метавонад. Зоишгоҳ бо асбобу ускунаи замонавии тиббӣ, кадрҳои баландмалака таъмин гардид.

Ва он қулаиро барои модарони оянда фароҳам овард. Баробари ин шӯъбаи кӯмаки очилӣ ҳам созмон ёфта, дар ин бобат як қатор нохушиҳоро пешгирӣ намуд.

Дар сурат: реаниматолог **Фуркат Ҳоҷиев** ва дояҳои зоишгоҳ ҳангоми муоинаи модару кӯдак.

Матн ва сурати Собир Зуфаров (ЎзА).

Ошноӣ бо технологияҳои нав

«Электро—коммерс Ташкент,2002»—чунин ном дошт конфронси дуввуми рушди тиҷорати дастгоҳҳои барқӣ ва худкории сохтори идораи муассисаҳо, ки дар тарабхонаи «Зарафшон»-и пойтахт барпо шуд.

Ин конфронс боз аз он лиҳоз муҳим буд, ки дар ин замина қарори ҳукумат низ интишор гаштааст. Ва дар он то чӣ андоза зарур будани компютеризатсия таъкид гаштааст. Бояд гуфт, ки Ўзбекистон аз мамлакатҳое мебошад, ки бо технологияи асрӣ ва баландсифат таъмин намудан зери назорати давлат қарор дорад.

Дар конфронс маърӯзаҳои мутахассисони хориҷӣ низ шунида шуд.

Дар созмондиҳии анҷуман ширкати «СРХтрансконтинентал» саҳми зиёд дорад, ки ба ғайр аз он чунин тадбирҳоро дар кишварҳои дигар низ зери шафоати худ гирифтааст.

Фурӯшандаҳои машҳури технология ва компутерҳои замонавӣ мисли «Евразия технолоҷи групп», САБ, СКАЛА низ дар он ширкат доштанд ва дастовардҳои худро дар ин соҳа ба намоиш гузоштанд. Агар ба назар бигирем, ки соле дар Ўзбекистон то 30-35 ҳазор нафар соҳиби компутер мегардад, бозори он метавонад равнақ пайдо кунад.

Хабарнигори мо.

Пиряхҳо пир шуданд магар?

Дар даҳ соли охир ҳарорати ҳаво дар ҷаҳон ба ҳисоби миёна 0,4 дараҷа гармтар шудааст. Оби уқёнусҳои ҷаҳон бошад, инчунин ба ҳисоби миёна ба 10-25 сантиметр боло рафтааст.

Ва чунин шумурда мешавад, ки рӯйдодҳои иқлимӣ ва табиӣ вақтҳои охир маҳз бар асари ҳамин тағироти ғайричашмдошти табиат ба вуҷуд меоянд.

Обхезиҳо, тӯфон, гирдбод, хушксолӣ ва ба биёбон табдилёбӣ аз ҷумлаи он фоҷиаҳои табиӣ мебошад, ки маҳз дар солҳои охир бештар ба чашм мерасад.

Дар ин мавзӯъҳо дар конфронси Бунёди байналмилалии ЭКОСАН сухан рафт, ки он якҷоя бо Сарсадорати обуҳавошиносии Девони Вазирони Ўзбекистон созмон дода шуд.

Дар маҷлис таъкид гардид, ки боиси номутаносибиҳои солҳои охир афзудани истихроҷи гази истифодашудаи саноатӣ мебошад, ки дар натиҷа қишри барфу яххои Арктика ва Антарктика кам шуда, пиряхҳо бештар аз муқаррарӣ об мешаванд. Аз ин рӯ бояд хориҷ намудани газҳои саноатӣ кам карда, он ба атмосфера зиёд сар дода нашавад. Барои бо ягон ҳуҷҷат расмӣ намудани ин ҳарфҳо соли 1997 Баённомаи Киото (Ҷопон) ба миён омад, ки онро ҳоло баъзе аз мамлакатҳои саноатии абарқудрат, ки нисбат ба дигарон ба атмосфера гази зиёд мебароваранд, тасдиқ накардаанд.Аз 84 давлати имзогузошта танҳо то ҳоло 47 тоаш онро тасдиқ намудаанд халос. Кишварҳои мутараққӣ ба ӯҳда гирифтаанд, ки истихроҷи гази зарароварии саноатиро то ба миқдори соли 1990 поён меоранд. Мамлакатҳои Иттиҳоди Урупо ба ҳисоби миёна 8 фоиз, ИМА 7 фоиз, Ҷопон 8 фоиз кам кардани хуруҷи гази касифро ба ӯҳда гирифтаанд.

Натиҷаи тадқиқотҳо нишон медиҳад, ки дар минтақаи Осиёи Марказӣ аллакай таъсири гармии фавқулоддаи ҷаҳон эҳсос мегардад. Захираи барфҳо кам мегардад ва дар кӯҳҳо яхбандии онҳо торафт кам ба назар мерасад. Дар 31 соли муоина танҳо дар пиряхи Абрамов 21 метри мукааб (ба ҳисоби об) ҳаҷми худро гум карда бошад, умуман, дар силсилакӯҳҳои Помиру Олой 126 км мукааб ях об шудааст, ки он тақрибан ба 113 км мукааб об баробар аст. Ин миқдор 19 фоизи захираи пиряхҳои соли 1957-ро ташкил менамояд. Гуфта мешавад, ки ин манзара дар оянда ба коҳиш ёфтани ҳаҷми манбаи об ва сифати оби ошомиданӣ бурда мерасонад. Тамоми ин унсурҳо оқибат ба таври куллӣ хусусан ба аҳволи кишоварзӣ таъсири манфии худро хоҳад гузошт.

Т. МИРҲАЁЕВ.

«Нексия»–и нав

Кормандони корхонаи муштараки ўзбекистониву Куриёи Ҷанубӣ «ЎзДЭУавто» ба ёздаҳсолагии истиқлолияти Ҷумҳурияти Ўзбекистон тӯҳфаи хуб ҳозир карданд. Аз конвейери корхона мошини нави «Нексия» баромад, ки бо муҳаррики 16 клапандори «Дойч» ҷиҳозонида шудааст. Ва он боиси ба 85 қувваи асп расондани ону баланд бардоштани суръат гардидааст. Автомобили нав бо дигар хусусиятҳои хубаш ҳам фарқ мекунад. «Нексия» аз ҷиҳати ҳифзи муҳити атроф низ бартариятро соҳиб аст.

—Шакли нави мошин дар бадали се моҳ азхуд карда шуд,— мегӯяд ҷонишини Сардиректори корхона И.Аҳмадҷонов.— Сертификати байналхалқиро гирифтем. Ҳоли ҳозир Россия ба ин мошин 600 адад фармоиш додааст.

Бояд тазаккур дод, ки коркунони корхона дар бадали шаш моҳи соли кунун 22107 автомобил истеҳсол намуда, аз он 6741 донаашро ба содирот бароварданд. Мошинсозон то охири сол 2000 «Нексия»-и наврo истеҳсол карданианд.

Комёбиҳои меҳнатии аҳли корхона тӯҳфаи хубест ба ҷашни истиқлолияти Ватан.

(Мухбири худамон).

М. Шодиев

ЗИНДАГӢ ЗӮР АСТ

(Қисса)

(Аввалаш дар шумораҳои гузашта.)

Модар оҳ мекашад, беқарор мешавад. Ва бо азобе хурӯши эҳсосоти ботин фурӯ нишонда, мисле, ки гунаҳкор аст, бо сари хам даҳон мекушояд:

– Вай, Маъсума, ҳақиқатан ҳам бо сеҳри суханони хушу самимӣ, бо меҳри бузургу сидқу садоқат, бо одамияти баланд гӯё маро ҷоду карда буд. Ғайр аз ин, духтарҷон, дуруст дарёфтӣ – ӯ ба ман некии бузурге кард! Чунон некие, ки баргардондан душвор. Ва, умуман, гардондан номумкин! Магар аз худо гардад. Ва... гашта ҳам бошаду он ҷо, дар он дунё, Маъсума осояд. Ба хотири ҳамон некиҳош, духтарҷон...

Шаҳноз, дар ҳолати ҳаяҷон, сухани модар бурида:

– Бо шавҳаратон «гарданд» ҳам, номаълум мекардед? Боз дуои ҷонашон карда? – неши киноя мезанад ба ҷигари ӯ.

Чун мӯи оташрасида ба худ мепечад Марҳабо. Дилу ҷигараш кӯрдуд мекунад. Оҳ, тири сӯзони таъна! Чӣ қадар вазнин баданро шикофидани он! Оҳ, чӣ қадар сахт, вақте он, хосатан, аз ҷониби фарзанд равона шуда!!!

Вале Марҳабо, ки ба ҳамааш худ сабабгор аст, толеи бади худаш сабабгор аст, бояд инашро ҳам бо тааммул ва таҳаммул бипазирад.

Вай, худ ба даст гирифтаву ашку изтироб бо азобе фурӯ бурда:

– Ҳа, духтарам, – мегӯяд бо лабханди аламнок, – зиндагӣ зӯр омаду ҳамин хел шуд. Рост, зиндагӣ зӯрӣ кард! Эҳ, ин зиндагӣ... Баробари ширин будан он боз гоҳе чунон талх, чунон вазнин, чунон мураккаб, чунон сахту сангин! Лекин нисбати ту, бачаякам, ки ҳоло бо ҳис кардани баъзе ришханду ғароиботи он азоб мекашӣ, илоҳо дигар ҳеҷ бераҳмӣ накунад!

Марҳабо, оҳи сӯзоне аз банди дил кашида, ҷои нишастааш як ҷунбида, бо хиҷолат: – Шаф-шафам бештар шуд, – гӯён саъй ба далер гирифтани худ карда – Худоё, иродат ато кун. – маънидор илова мекунад:

– Акнун, духтаракам, вазнин шуда, ба қиссаи ғамангези мани зор гӯш андозу ҳамааш фаҳм:

Ба ҳамааш, очет чӯрӣ, фарзанд сабабгор. Аниқтараш, безурётӣ.

– Безурётӣ? Туву додоам, шукр, фарзанд доред!

– Ҳазорон шукр, духтарҷон, ту ҳастӣ ба бахти ману додот – мо бефарзанд не! Аммо ҳамааш вақте сар шуд, ки ту, бачаякам, ҳанӯз рӯи дунё нашуда будӣ.

...Зиндагиамон хеле хуб мегузашт, ҳама ба ману додот ҳавас мекард. Ҳамдил будем, ҳамҷон будем, лекин ба хушбахтии воқеии мо боз «дилу ҷонаке намерасид – фарзанд! Солҳо боумед зистем, аммо худо як «нохун» надод, ки надод. Духтур, табобат, курорт – давутозҳои бефоида. Дарак ёфтам, ки... айб дар худам. Ба додот, гарчи ҷудоӣ аз вай маънии зиндадаргӯрӣ дошт, гуфтам: «Ҷудо мешавем». Розӣ нашуд. «Бефарзандӣ сахт, гуфт вай, лекин зиндагӣ бе ту, бовар кун, боз ҳам сахттар». Лекин намехостам, ки ӯ ба хотири ман аз дунё бефарзанд гузарад. Худам ба вай зан кофтам, зане, ки отифа, солеҳа, мӯъминае бошад ва ҳарҷониба сазовораш. Ва, ниҳоят, ёфтам он гуна зан. Зани нексирише буд вай, ки бо номеҳрубонии қисмат бо ду фарзанд аз шавҳар монда. Аммо то ӯву шавҳари худ ризо кардам, ростӣ, ҷонам ба лаб омад.

– Намефаҳмам, оча... – Шаҳноз, бо дили ҳавлгирифта, лаб мекушояду модар: – Сабр кун, бачаҷон, – мегӯяд ба лабханди ғамангез, – суханам набуру то охир гӯш андоз, ҳамааш хоҳӣ фаҳмид.

Аз ҷонибе хотирҷамъ будам, ки ҳаракатҳоям зоеъ нарафт – боиси бахти нав ёфтани падарат, ки хушбахтиаш бахти бузургам буд, Ва, баъди чанде, чун дарак ёфтам, ки зани нави ӯ, яъне палонҷи ман, обистан аст, аз шодӣ дар курта нағунҷидам. Гӯё ба худи ман, баъди ин қадар интизориҳо, худо фарзанд ато карда бошад! Ва, ниҳоят, онҳо фарзанддор шуданд. Падарат хурсанд, аз ӯ ман хурсандтар! Воқеан, палонҷ зид набуд ба омаду рафти ман – мо ҳанӯз расман ҷудо нашуда будем, бо падарат, парво надоштем, ки одамон чиҳо мегӯянд дар ҳаққи мо. Ба он зан на чун ба палонҷ, балки чун ба хоҳари ҷонӣ муносибат доштем. Ғаму шодӣ бо ҳам медидем.

– Яъне, модарҷон, туву...

– Ҳозир, духтарҷон, то охир гӯш андозу баъд...

– Маъсума... Холаҷон...

– Ҳозир... Гапам чӣ буд? Ҳа, онҳо кӯдакдор шуданд. «Агар зид набошед, мегуфтам ба палонҷ, кӯдака аз бағали ӯ гирифтаву бӯидаву бӯсида ва бӯидану бӯсидан ҳеҷ сер нашуда, ина худам калон мекунам». Боз мегуфтам: «Баъд аз ин шумо шаҳбонуву ман чуриатон, бифармоед! Лекин рухсат диҳед, ақаллан ҳар замон, бо ин тифлак бошам... Ва, лаҳзаҳои андармони бо ту, Шаҳноз, дунёро фаромӯш мекардам!

– Бо ман? Ман ҳамон... Ва модари ман...

– Ҳа, духтарам. Модари ҳақиқии ту Маъсума!

– Худоё... Чиҳо мегӯӣ? Бовар намекунам!

– Бовар кун, бачаякам, бовар кун ва бубахшо, ки акнун ин роз пеши ту мекушоям!

...Лекин ду писарчаи Маъсума ба падари нав, ба хонадони нав, одат накарданд. Ҳеҷ ва ҳеҷ. Ҳарчанд падари нав меҳри падарӣ дареғ надошта, ҳардуро, ба қавле, болои сар мебардошт. Зумъӣ доштанд: «Меравем». Ва Маъсума, ноилоҷ, онҳоро гуселонд – ба ихтиёри амма, ки ӯ, хушбахтона, ятимаконро аз фарзандони худ афзалтар медонист. Лекин ҳушу хаёли модар ҳамеша бо онҳо.

«Ман ҳам, апаҷон, наравам намешавад, гуфт ӯ рӯзе ба ман, онҳо чӣ кор карданд?»

«Равед, гуфтам, як хабар гиред».

«Хабаргирӣ не, тамоман равон мегӯм».

«Тамоман? – ба саропоям сардӣ давид. Ба дилам ғулғула афтод: «Чӣ, ӯ рафтанӣ? Шаҳнозро бурданӣ? Худоё, боз бе кӯдак...»

«Ин фикра аз сар дур кунед, гуфтам бо илтиҷо, раҳм кунед – бе Шаҳноз чӣ кор мекунам ман?»

«Ман ҳам, аз рӯи кор, бе дуи вай наметавонам».

Оҳ, бачем, ҳолати онлаҳзаинаи маро акнун тасаввур кун... Гӯё дар рӯзи равшан, дар пеши назарам, ба рӯи дилам бераҳмона пой ниҳода, кулли давлату дороии базӯр ёфтаамро сангиндиле ба тороҷ бурданӣ буд дар он маҳал. Ва он бегона не, шахси ба ҷону дил наздики худам – Маъсума.

Парида хеста, туро, ки рӯи кат меҳобидӣ, бардошта, ба бағал зер кардам, мисле, ки Маъсума худи ҳамон замон мебарадату ман...

«Хоҳарҷон, – об дар чашм, бо гардани каҷ ба тавалло даромадам, – барои худо, аз фикри худ гардед! Ба хотири ҳамин фариштаяк! Чӣ мешавад ҳоли ман? Ҳоли мо? Ҳоли ин хонадон? Боз ин хонадон, ки акнун, баъди солҳои зиёд, файз пайдо кард, ҳуввос занад? Раҳм кунед!»

Маъсумаи раҳмдил, огоҳ, нексиришт наздиктар шуда, бо лабханди ҳазин дасти меҳру тасаллӣ ба китфам ниҳод:

– Чӣ меҳре ба ин кӯдак доред, дарк мекунам. Шаҳноз, бигузор, бо шумо бошад. Ҳарчанд бе ин низ ба ман осон не. Модарӣ кунед!»

«Чӣ мегӯед? – ба гӯшҳоям бовар намекардам. Ин... чӣ хел мешавад? – дар ҳолати шиддати ваҷду ҳаяҷон чӣ суханҳое гуфтам, намедонам.

«Шумо модар мешавед ба Шаҳноз, ман, ки меравам, хола, холаи дурафтода. Шумо хурсанд?»

(Давом дорад.)

Муҳити шеър

Шоири Халқии Тоҷикистон, барандаи Ҷоизаи давлатии Тоҷикистон ба номи Абӯабдуллои Рӯдакӣ Мӯъмин Қаноат ба остонаи баланди ҳафтодсолагӣ қадами муборак ниҳод, аҳли адаби кишвари Тоҷикистон рӯзҳои 16-17 августи соли ҷорӣ ҷашни адибро қайд намуданд.

Агар ним шӯхию ним ҷиддӣ бигӯем, ки тоҷикон (ва на фақат мо!) эҳсоси амиқи аввал хешу баъд дарвеш дорем, рафиқон эътироз нахоҳанд кард. Ин эҳсоси суннатӣ аз воқеияти зиндагӣ берун меояд: магар ҷойгоҳи додару хоҳар ё падару модар дар дили мо ҷудогона ва азиз нест! Аз ин мавқеъ агар ман ба шахсияти инсонӣ ва ҳайсияти шоирии шоири баркамоли муосирамон Мӯъмин Қаноат таваҷҷӯҳи хосе зоҳир кунам, аввалан далели он аст, ки ӯ шоири тавоност, дигар ин ки ӯ бо самарқандиён хеш аст ва беҳтарини духтари Самарқандро рабуда, ҳамсафари зиндагӣ шинохтааст.

Агар аз ин мавқеъ берун оем ва ба паҳнои шеъри форсии тоҷикӣ нигарем, мебинем, ки Мӯъмин Қаноат дар ин паҳно ҷойгоҳи хос дорад. Вақте номи ӯро ба забон мебарем, шеъри хонданиву монданӣ пеши назар меояд, шеъре, ки ҳамсафари имрӯзуояндаи мост. Шеъре, ки месозаду месӯзад. Зиндагиро месозаду бадиро месӯзад.

Доништманди маъруфи адабиёт Муҳаммадҷон Шукуров дар боби то замони ҷангу баъди он паст шудани маданияти шеър сухан гуфта, таъкид карда буд, ки «фақат солҳои шасту ҳафтод савияи шеър, маданияти он андак баланд шуд. Ин кор ба Мӯъмин Қаноат ва Лоиқу Бозор бештар даст дод» (М.Шукуров, «С.Ш», 1989, 1, с. 126). Лоиқ дар як шеъраш, ки ба Мӯъмин Қаноат бахшидааст, пайкори ӯро дар шеър бо корномаи Айнӣ қиёс кард. Шеър ҳамчун одами нав аз замине бархост, ки собиқаи киштu бардошт дошт. Ин ҳама тафсири шоиронаи ҳуввияти шоирии Мӯъмин Қаноат дар оғози зиндагии шоиронааш буд. Нақди адабӣ низ қадамҳои нахустини ӯро дар ҷодаи шеъру шоирӣ муборак шинохт. Аз ҷумла, М.Шукуров роҳи шоирро дар шеър «роҳи душвори тасвир» дониста, гуфта буд, ки «шоир бо санъати тасвиркорӣ портрети қаҳрамонашро менигорад. Тасвири шоир тасвири плакатӣ нест, зеро дар шеъри ӯ олами ботинӣ, хислатҳо, фикру зикр ва мақсаду ниятҳои қаҳрамон низ мавқеи муҳим дорад. Мо на ин ки таърифу тавсифи касеро аз забони шоир мешунавем, балки худи он касро мебинем...»

Ин ҳарфи мунаққид ба даврае рост меомад, ки шоир асосан ба гуфтани ашъори лирикӣ майл дошт. Ва ин ҳодиса тасодуф набуд, балки майли умумии адабиёти собиқ Шӯравӣ, аз ҷумла адабиёти тоҷик буд. Худи Мӯъмин Қаноат низ эътироф мекунад, ки ҳатто «дар насри он солҳо оҳанги лирикӣ бар ҷанбаи фалсафӣ ва психологӣ» имтиёз дошт. Сабаби ин ҳадисро шоир дар он мебинад, ки «аксари ҷавонон таҷрибаи зиндагӣ ва эҷодии кофӣ надоштанд ва барои гуфани достон омода набуданд».

Ин холигиро бо тарз ва шиддати хос, ки хоси шоири ҳунарманде чун Мӯъмин Қаноат буд, худи ӯ пур кард. Достони «Мавҷҳои Днепр» дар ин равиш кӯшиши аввал, валек пурмояву судманд буд. Ин достон низ лирикӣ буд, вале дар он оҳанги фалсафӣ ва ҷанбаи психологӣ қувват гирифт ва худи Мӯъмин Қаноат ин кӯшишро «давраи дуюми шеъри лирикӣ» тақсимбандӣ кардааст.

Ҳамон солҳо шоир ба хулосае омад, ки «шеъри лирикӣ ҳар қадар бузург бошад, ба ҳар ҳол як лаҳзаро тасвир мекунад. Дар ин шакл таърихи мураккаб ва пур аз воқеаҳою корнамоҳоро бароиояндагаон сабт кардан мушкил аст» (М.Қаноат, «С.Ш.» 1982, 8, с. 87). Яъне ин усул ба шоир имкон намедод, ки замонро дар шеъри лирикӣ фаро гирад. Дар ҳамин ҷо шоир сари марҳилаи дуюми эҷодиёташ, яъне дарки фалсафию ҳамосии «эпикӣ» воқеият пардохт.

Зоҳиран маҳз дар ҳамин давра Мӯъмин Қаноат ба гуфтани шеъри фалсафии ҳамосӣ омода шуд. Вале зотан, идроки фалсафию ҳамосии воқеият аз ҳайсияти шоирии ӯ бегона набуд. Чун амиқ нигарем, мебинем, ки баъзе шеърҳои ба назар соф лирикии ӯ, монанди «Ману шабҳои бехобӣ», «Қатли Восеъ», «Давоми нек роҳатро» ва ғайра низ микросюжети мустаҳкам доранд. Ин шеърҳо шаклан хурд бошанд ҳам як воқеаи комилро бо фоҷиаю хушию нохушиҳояш фаро гирифтаанд.

«Сурӯши Сталинград» дар эҷодиёти Мӯъмин Қаноат марҳилаи тозае буд. Ба ифодаи дигар, шакли тозаи достонро дар адабиёти тоҷик ба вуҷуд овард. Вале аксари муҳаққиқоне, ки ин достонро лирикӣ шинохтанд, ҳамин тозагии шаклии асарро дида натавонистанд. Ин муҳаққиқон дар шинохти жанри достон ҳамон таълимоти Арастуро ба назар гирифтаанд, ки эпикаро аз ҳикоябандию нақли воқеаҳо ва сюжети воҳид иборат медонист. Ва ҳол он ки достони «Сурӯши Сталинград» хусусиятҳои хос дорад, ки яке аз онҳо надоштани сюжети ягона аст.

Дар чунин шакл ва тамомият ба майдон омадани достон барои Мӯъмин Қаноат тасодуфӣ набуд. Вай рӯҳан ва амалан ба гуфтани чунин достони пурмӯҳтавое пурғунҷоиш омода буд.

Ҳадафи аслии шоир аз ин достон офаридгорӣ, эҳё кардани замин, эҳё кардани мурдаҳо, ё худ ҳаётбахшӣ дар ҷиҳоди беамони неку бад. Маҳз ҳамин ҷанба достонро аз замон ба замон интиқол медиҳад ва хонданиву монданӣ месозад.

Кӯшиши зинда сохтани рӯҳи гузашта, муҳити маънавии гузашта, ки дур аз ифтихори пуч аст, дар достони «Гаҳвораи Сино» бо тарз ва равиши тозае ба субут расид. Шоир боре гуфта буд, ки ба воситаи ин достон кӯшидааст, ки «иқтидори забони тоҷикиро нишон» диҳад.

Илова ба ин дониши фаровон ба шоир имкон додааст, ки дар ҳалли бисёр масъалаҳои замони шӯрангезу корномаи Шайхурраис ҳисса гузорад.

Таърих, воқеияти он дар шеъри Мӯъмин Қаноат шабзиндадор аст. Дар шеъри имрӯзаи тоҷик таърихро ба ин умқ ва паҳно ҳеҷ шоире ба шеър наоварда. Дар ҳамаи достонҳои ӯ, аз ҷумла достони «Мавҷҳои Днепр», «Достони оташ», «Китобҳои захмин», «Исми ман—Тоҷикистон» таърих чорасози имрӯзуояндааст. Ҳамаи ин достонҳо пурдарду шоирона гуфта шудаанд. Достонҳои «Падар» ва «Ситораи Исмат» низ хонандаро «ба сайри олами дирӯз» мебаранд ва ӯро маънан такмил мебахшанд. Рӯ ба рӯи хонанда инсоне қарор дорад, ки ба санг ҳам метавонад тоқат биомӯзад. Тоқати зистану намурдан, раҳоӣ бахшидани хеш аз банду кундаву завлона.

Вақте ки достонҳои дар мавзӯи таърих гуфтаи шоирро таҳлил мекунем, мустақилияти фикрии шоир дар истифодаи асноди таърихӣ равшан ба назар мерасад.

Шоирони асилро қисмат ба мо ҳадя мекунад. Онҳо меоянд, вале бозгашт надоранд. Пора-пора аз андешаву орояшон бо зиндагии наслҳо пайванд мехӯрад. Ин пайванд дар сурати ормонҳои тоза шох мезанад ва бар медиҳад. Ҳамин тариқ, Мӯъмин Қаноат бо шеъру достонҳояш, бо лутф ва суханҳои шоиронааш зиндагии моро, дилҳои моро гармӣ бахшид, муҳити маънавии моро равшан сохт. Ӯ бо шеъри «Обшор» зиндагии маънавии моро обшорон кард. Дар шеъри «Нарав, кӯи сафеди ман!» ин «кӯи зебо» танҳо кӯи ӯ набуд ва намонд. Бисёре аз шеърҳои ӯ яшти зебоӣ, яшти офтоб, яшти зистан буда, дар радифи асарҳое меистанд, ки тафаккури шоирона эҳдо кардааст. Ин ҷо ҳарфи пурмаънои Варнет ёд меояд, ки мегуфт: шеъри асил ба оташ мемонад, вале оташ магар шакле дорад! Бале, оташ дар қоб наметавон кашид ва ром низ наметавон кард.

Ӯ ва шеъраш ҳадяи қисмат аст бар мо. Ва месазад дар таҳлили ин ҳадя бинишинем. Чунки таҷлили зодрӯзи ин шоири тавоно, қабл аз ҳама, таҷлили шеър ва зебоист, ки ҳамеша ҳамсафари инсон аст.

Ҷумъақул ҲАМРОЕВ,
устоди Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Алишери Навоӣ, номзади илми филология, дотсент.

Боз як қулаӣ

Маълум аст, ки ноҳияи Нуратои вилояти Навоӣ дар байни кӯҳсор ҷойгир буда, воситаи муҳими боркашонӣ нақлиёти автомобилӣ мебошад. Ва ин автомобилҳо тавассути роҳҳо ҳаракат карда, ба дарди мардум марҳам мегарданд.

Пас аз ин мебарояд, ки роҳҳои автомобилгард барои хоҷагии халқи ноҳия аҳамияти фавқулодда муҳим касб карда, мунтазам созу ҳамвор ва бехатар буданашонро тақозо дорад.

Дар ихтиёри раёсати давлатии роҳҳои автомобилгарди ноҳияи Нурато алҳол 613 километр хурду калон мебошад. Ҳамеша ба хизмат омода будани онҳо аз кормандони раёсат саъю кӯшиши зиёдеро металабад. Баробари дигар обектҳо дар роҳҳои автомобилгард ҳам дар ҳаҷми зиёд корҳои ободонӣ ва тахту ҳамворкунӣ, асфалтфаршкунӣ давом дорад. Ба аз нав сохтани роҳҳо диққату эътибор калон аст. Натиҷаи ҳамин саъю кӯшиш аст, ки то ҳоли ҳозир 70 километр роҳ аз тармими асосӣ баромада, корҳои ободонӣ дар ин бобат идома меёбанд.

Дар сурат: устои тармимгар **Беглаш Кӯчқоров,** сармуҳандис **Собир Эргашев**, коргар **Шавкат Юсуфов** ва усто **Аҳмад Мамаразоқов** ҳини машварат.

Аксбардор: Собир Зуфаров (ЎзА).

Ба пешвози «Ҷоми Президент»

Бори нӯҳум

Мусобиқа аз рӯи теннис барои «Ҷоми Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон» торафт нуфузи калон пайдо мекунад. Миқдори хоҳишмандоне, ки дар он иштирок карданро доранд, низ сол то сол меафзояд. Аз сафи онҳо теннисбозоне ҷой мегиранд, ки дар таснифи байналхалқии ин соҳа ҷойҳои аввалинро ишғол мекунанд. Ба он Марат Сафинро, ки ду бор ғолиби мусобиқаи мазкур гардидааст, Евгений Кафелниковро, ки бо ҳаракатҳои ҷусту чолокона ва маҳорати баланди худ аз дили мухлисон маъвои чуқур пайдо кардааст, дохил кардан мумкин аст. Як далелро алоҳида зикр кардан лозим меояд, ки то ҳол ягон мусобиқаи ҳамин қабила паи ҳам се бор ба номи мусобиқаи беҳтарин мушарраф нагардидааст. Ва ин ҳақиқат аст. Чунки Ассотсиатсияи теннисбозони касбии ҷаҳонӣ мусобиқаҳоро барои «Ҷоми Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон» се сол боз паи ҳам бо мукофоти волои худ тақдир карда, ҳамчун мусобиқоти беҳтарини ҷаҳон аз рӯи ин намуди варзиш номбар мекунад.

Мусобиқаҳои имсола бошад, аз 7 сентябр то 14 сентябр ба амал меоянд ва ба он тайёрии пухта дида мешавад. Баробари ин дар мусобиқоте, ки бори нӯҳум гузаронда мешавад, барои иштирок намудани теннисбозони машҳури ҷаҳон шароит фароҳам оварда шуд. Зеро дар саросари ҷаҳон ҳамин қабил чандин мусобиқа гузаронда мешавад ва дар онҳо теннисбозони машҳури ҷаҳон иштирок мекунанд. Бо назардошти ҷадвали дигар мусобиқаҳо қарор дода шуд, ки имсол он аз 7 то 14 сентябр гузаронда шавад. Рӯзҳои маросими кушоиш ва пӯшидашавии он низ ба дигар рӯз кӯчонда шудааст. Аз он ҷумла маросими мутантани кушоиши он рӯзи сешанбеи 10 сентябр ба амал омада, рӯзи шанбеи 14 сентябр пӯшида мешавад. Рӯзи якшанбе бошад, мусобиқаи «ВИП» гузаронда мешавад, ки аз барномаи он ҷойгир шудааст.

Агар рӯйхати хоҳишмандонеро, ки дар он иштирок карданро изҳор кардаанд, аз назар гузаронед, филфавр пай мебаред, ки мусобиқоти Тошканд теннисбозони номдори ҷаҳонро ба оғӯши худ мегирад. Дар он иштирок намудани Томас Йоханссони шветсиягӣ—ғолиби мусобиқоти кушоди Австралия аз рӯи силсилаи «Тоҷи калон», Давид Налбандяни аргентинагӣ—иштирокдори мусобиқоти финалии «Уимблдон», Томми Хаас—теннисбози рақами якуми Олмон, Давид Сангуинетти—иштирокдори мусобиқоти финалии соли 2000-уми «Ҷоми Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон» пешбинӣ гардидааст. Ҳамчунин барои иштирок намудан дар мусобиқоти нӯҳум ба Тошканд Гилермон Каняо, Райнер Шутлер, Николас Кифер, Гастон Гаудио, Михаил Южний, Николай Давиденко, Карол Кучера, Кристиан Плесс, Ларо Бюргомюллер, Саргис Саргисян, Андреа Гауденси, Седирик Паслонӣ меоянд. Ва ин номҳоро ба забон гирифта, пай бурдан душвор нест, ки чӣ қадар мусобиқот барои «Ҷоми Президент» дар саросари ҷаҳон маҳбубияти калон пайдо кардааст. Зеро ҳамаи онҳое, ки номашонро ба забон гирифтем, ситораҳои соҳаи тенниси ҷаҳонро ташкил медиҳанд, борҳо дар мусобиқоти мухталиф ғолиб омадаанд. Ва далели мазкур аз ҳамин гувоҳӣ медиҳад, ки мусобиқоти Тошканд аз рӯи теннис барои «Ҷоми Президент» машҳур гардидааст.

Ҳамин тавр, шумо дӯстдорони сершумори намуди маҳбуби варзиш—теннисро ба корти тенниси «Юнусобод» даъват мекунем. Дар ин варзишгоҳи замонавӣ аз 7 то 14 сентябр мусобиқаҳои пуршиддат сурат мегиранд ва аз он баҳра бардошта, завқи калон хоҳед гирифт.

(Мухбири худамон).

Овози тоҷик

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тожик тилида нашр этилади.

Сармуҳаррир Эсон Турдиқулов.

Рӯзнома ҳафтае ду маротиба: рӯзҳои чоршанбе ва шанбе чоп мешавад.

Рӯзнома дар компутерхонаи идора чинда, саҳифабанд гардид.

Ҳаҷми насри бадеӣ, очерку мақола аз 5 саҳифаи чопи ду интервалӣ ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рӯзнома ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рӯзнома дар Кумитаи давлатии матбуоти Ўзбекистон номнавис гардидааст. Тартиби номнависшуда № 16. Г - 843.
Теъдоди чоп 3000.

Ҳисоби сурати мо дар бонк: Ҳ/С 20212000800101767001, МФО 00423. Шӯъбаи Меҳнати ЖСБ дар шаҳри Тошканд.

Муҳаррири навбатдор: **Б. ТӮЙНАЗАРОВ.**
Мусаҳҳеҳон: ДОДОБОЕВА М. ФАЁЗОВА Т.
Саҳифабанд: Х. Тухтаева.

Нишонии мо:
700047 ш.Тошканд, кӯчаи Матбуотчилар, 32.
Телефонҳо: қабулгоҳ 133 - 82 - 83; шӯъбаи мактубҳо ва корҳои оммавӣ 136 - 57 - 28.
Индекси обуна 170.
Матбааи табъу нашри Ширкати саҳҳомии «Шарқ», нишонии корхона: кӯчаи Буюк Турон, хонаи 41.